TRST, četrtek
26. aprila 1956
Leto XII. - Št. 100 (3338)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROČNINA: mesečna 400, vnaprej: četrtletna 1100, polletna 2100, celoletna 4100 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Poročilo o razgovorih v Londonu bo objavljeno danes popoldne

Uradni razgovori so se včeraj popoldne zaključili, vendar obstaja še možnost za kak razgovor - Bulganin in Hruščev odpotujeta v petek dopoldne

LONDON, 25. — Uradno so sporočili, da so se anglesko-sovjetski razgovori končali. Poročilo o razgovorih bo izdano jutri popoldne ko se bosta sovjetska voditelja vrnila s svojega obiska na Škotskem.

Današnji dopoldanski sestanek na Downing Streetu se je končal okrog 12,30, toda popoldne ob 16. uri se je nadaljeval ter se zaključil ob 17,50. Čeprav ni nikakega uradnega sporočila o današnjih razgovorih, je vendar lahko domnevati, da je bil vsaj del dopoldanskega sestanka posvečen diskusiji o trgovinskih odnosih med obema državama, ker sta hitro po 12. uri prišla na Downing Street, da bi prisostvovala seji vsaj zadnje pol ure, še britanski trgovinski minister Thorneycroft in namestnik sovjetskega ministra za zunanjo trgovino Kumikin. Večji del dopoldanskega sestanka pa je bil verjetno posvečen problemom Srednjega vzhoda, angleško-sovjetskim odnosom ter vprašanju razorožitve.

Zunanji minister Selwyn Lloyd je danes priredil sovjetskima gostoma kosilo v Carlton Gardensu, svoji uradni rezidenci. Na kosilu je bil tudi namestnik zunanjega ministra Gromiko, veleposlanik v Londonu Malik, minister za kulturo Mihailov ter namestnik ministra za zunanjo trgovino Kumikin. Z britanske strani pa so se kosila udeležili bivši laburistični zunanji minister Morrison, bivši pravosodni minister Shawcross, maršal Alexander, veleposlanik v Moskvi Hayter ter podtajnik v zunanjem ministrstvu Kirkpatrick.

O zadnji fazi angleško-sovjetskih razgovorov delajo politični opazovalci na podlagi nekaterih vesti sledeče zaključke o doseženih rezultatih:

1. Srednji vzhod. Zdi se, da je prišlo do širokega sporazuma o potrebi, da Vzhod in Zahod sodelujeta pri ohranitvi miru na tem področju. Vsekakor pa baje ni bil sklenjen nikak formalen sporazum o embargu nad pošiljkami orožja, tudi ne o sovjetski obvezi za sodelovanje z napori OZN v vseh pogledih.

2. Trgovinske izmenjave. Baje so priznali umestnost, da se trgovinske izmenjave med obema državama povečajo. Britanski voditelji pa so baje odklonili, da bi spremenili embargo nad izvozom strateških snovi.

3. Angleško-sovjetski odnosi. Baje so sklenili povečati medsebojne izmenjave kulturnih in tehničnih informacij ter delegacij in turistični promet med obema državama. SZ je baje pristala na ugodnejšo zamenjavo rublja v korist turistov.

Danes zvečer sta sovjetska voditelja z okrog sto funkcionarji sovjetskega veleposlaništva odšla k predstavi v Covent Garden. Nastopil je «Sadlers Wells Ballet». Po izvedbi baleta «Labodje jezero» je Bulganin še posebno navdušeno ploskal prvi plesalki Margot Fonteyn, ki je bila mnogokrat poklicana pred zastor.

Precej pozno se je izvedelo, da se bodo razgovori med Edenom ter Bulganinom in Hruščevom še nadaljevali opolnoči, čeprav so se razgovori uradno že zaključili. Zanimivo je, da je «Daily Express» že zjutraj napisal, da lahko zatrdi, da se bodo razgovori še nadaljevali čez določeni čas.

Po eni uri ponoči pa je prišla nova vest, da je bil razgovor, ki bi moral biti opolnoči med Edenom in sovjetskima voditeljema, preložen. Visoki funkcionarji Foreign Officea in sovjetske delegacije so delali pozno v noč pri sestavljanju besedila za končno poročilo, katerega glavne točke so že bile predmet dogovora na visoki ravni. Sovjetski veleposlanik Malik je zapustil hotel Claridge dvajset minut po polnoči po tukajšnjem času.

V krogih, ki so blizu britanske delegacije, zatrjujejo, da bo prišlo do zadnjega sestanka med voditelji obeh držav jutri podnevi ali zvečer, vendar bo edini namen sestanka podpis poročila in bo torej zelo kratek. V teh krogih ponovno poudarjajo, da so bili politični razgovori zaključeni danes popoldne.

Načrti sovjetskih voditeljev za jutrišnji dan seveda niso točno določeni in zato tudi ni gotovo, da bosta šla v Edimburg. Gotov pa je njihov odhod v petek.

Zopet stavke v Španiji

MADRID, 25. — V baskovskih pokrajinah je prišlo kljub vladnemu nasilju nad delavci do ponovnih stavk. Tako je civilni guverner v Bilbau danes zvečer sporočil, da je dal zapreti še štiri industrijske komplekse zaradi stavke. Dostavil je, da bodo zaprte vse tovarne, kjer se delo ne nadaljuje normalno. Zagrozil je tudi z disciplinskimi ukrepi, če delavci ne bi prekinili stavkovnega gibanja. Mislijo, da ima najmanj 15.000 delavcev svoje tovarne zaprte.

V svojem popoldanskem poročilu pa je guverner objavil, da je zaprl sedem industrijskih zavodov. Delavci so bili odpuščeni zaradi «hudih prekrškov delovnega prava». Po tem sporočilu je znašalo število zaprtih industrijskih kompleksov deset, ki se je do večera povečalo na 14.

Stavkovno gibanje se je začelo zato, ker 20-odstotno povišanje plač, ki ga je vlada odobrila, absolutno ne zadostuje. Vlada se poslužuje proti stavkajočim istih metod kot v stavkah v začetku tega meseca, ko je v Pamploni, San Sebastianu, Barceloni in manjših krajih stavkalo okrog 40.000 delavcev. Toda te stavke so prizadele zgolj lahko industrijo in niso povzročile težav tovarnam za predelavo surovin, kot so tovarne v Bilbau, velikemu središču ladjedelniške in železarske industrije. Doslej ni bilo incidentov.

BEOGRAD, 25. — Predsednik zvezne skupščine Moša Pijade je sklical oba sveta skupščine na zasedanje 6. maja. Na dnevnem redu zasedanja bo poročilo zveznega izvršnega sveta o delu v letu 1955.

Čepička odstavljen

PRAGA, 25. — Radio Praga je danes zvečer objavil, da je bil general Aleksej Čepička, prvi podpredsednik vlade ter obrambni minister, razrešen teh svojih funkcij, ki jih je za njim prevzel general Bohumir Lomsky, doslej namestnik obrambnega ministra. Čepička je bil razrešen tudi kot član politbiroja KP ČSR.

Praški radio navaja kot vzrok razrešitve Čepičkovo pomanjkljivo izpolnjevanje njegove dolžnosti. Ukrep je sprejel predsednik Zapotocky na predlog ministrskega predsednika Širokyja, potem ko je resolucijo v tem smislu že sprejel glavni odbor Narodne fronte. Čepička, ki ima 45 let, je zet pokojnega predsednika Gottwalda. V zadnjem času so ga kritizirali, da je pospeševal kult osebnosti — do samega sebe.

BEOGRAD, 25. — Na vabilo moskovskega sovjeta je odpotovala danes v Sovjetsko zvezo delegacija okrajnega odbora Beograda pod vodstvom predsednika Miloša Minića. Delegacija bo 14 dni gost moskovskega mestnega sovjeta.

Eisenhower načelno pristaja na konferenco o Bližnjem vzhodu

Predsednik ZDA za nadaljevanje poskusov z nuklearnim orožjem - Eksplozija z letala odvržene vodikove bombe na Bikinih okrog 8. maja. Eisenhower že prejel Stassenovo poročilo o razgovoru s Hruščevom

WASHINGTON, 25. — Na svoji današnji tiskovni konferenci je predsednik Eisenhower odgovoril istočasno na izjave Hruščeva, da bo imela SZ v kratkem času medkontinentalno po radiu vodeno orožje, kakor tudi na kritike, ki govore o zamudi ZDA pri izdelavi tega orožja.

Včeraj je namreč Stevenson obtožil Eisenhowerjevo vlado, da je «nevarno počasna» pri izvajanju programa za sestavo dolgometnih izstrelkov. «Priznati moramo, je dejal Stevenson, da nimamo več tiste silne vojaške premoči, ki nam je edina dovoljevala razkošje nedelavne diplomacije.»

Eisenhower je dejal, da ZDA delajo na to, da bodo imele tako orožje v najkrajšem času, ki ga pač izdelava sama dopušča. Največji znanstveniki delajo z vso vnemo za to, da izboljšajo to orožje, ki je dandanes silno drago in potrebuje za svojo izdelavo kar najbolj komplicirane stroje.

Glede na izjave Hruščeva pa je dejal, da sicer ni treba dvomiti o sposobnosti sovjetskih tehnikov, vendar je poudaril, da je treba upoštevati, da je velika razlika med sestavo medkontinentalnega po radiu vodenega orožja in pa med pravim izdelovanjem takega orožja, če naj bo zares učinkovito.

V odgovor na nekatera vprašanja je Eisenhower dejal, da je davi dobil poročilo o razgovoru, ki ga je imel včeraj zvečer Stassen s Hruščevom. Gre za dolgo poročilo, ki je vredno poglobljenega proučevanja. Dejal je potem, da še ni utegnil poročila proučiti, vendar pa se zdi, da v Stassenovem poročilu ni nikakega znaka za spremembo sovjetskega naziranja o problemih razorožitve.

Eisenhower je potem še dejal, da bi bil obisk sovjetskih voditeljev v Washingtonu brez smisla, če ne predložijo prej kakih novih zamisli. Predsednik je še dodal, da so bili problemi, ki bi lahko opravičevali nove stike na najvišji ravni, pojasnjeni na konferencah v Ženevi julija in novembra. Tako je hotel predsednik ZDA povedati, da nikakor ne misli povabiti sovjetskih voditeljev v ZDA, če ne bodo spremenili svojega stališča o zedinjenju Nemčije ter o prihodnosti satelitskih držav.

Potem je Eisenhower izjavil, da mu podpredsednik Nixon še ni sporočil svojih političnih načrtov glede na novembrske volitve. Eisenhower je namreč prepustil Nixonu, da sam odloči o svoji kandidaturi.

Predsednik Eisenhower je potem poudaril, da bi moral biti najprej prepričan o koristnosti konference na najvišji ravni med štirimi velikimi, arabskimi državami in Izraelom, preden bi pristal na udeležbo na taki konferenci. Dostavil pa je, da bi bil pripravljen iti kamorkoli na konferenco z voditelji drugih držav, če bi se lahko prepričal, da bi taka konferenca služila stvari miru. V vsakem primeru, je dejal Eisenhower, pa bi morala biti konferenca na najvišji ravni o krizi na Bližnjem vzhodu pripravljena zelo podrobno. V odgovor na neko vprašanje je nato zatrdil, da ni nikake direktne zveze med dejstvom, da so nedavno odpluli v Sredozemsko morje štirje ameriški torpedni lovci, in med položajem na Bližnjem vzhodu.

Predsednik ZDA je odbil predlog demokratičnega senatorja Adlaia Stevensona za prekinitev poskusov z nuklearnim orožjem, ki jih nameravajo ZDA izvesti prihodnji mesec na Pacifiku, ter je izjavil, da je paradoks, če se nekatere politične osebnosti zavzemajo po eni strani za prekinitev termonuklearnih poizkusov po drugi strani pa za pospešitev izdelave po radiu vodenega orožja. Potem je predsednik še poudaril, da je po radiu vodeno orožje brez nuklearnega orožja nekoristno, kajti gre za to, da se izdela termonuklearno orožje, to se pravi res pravo vojaško orožje, ki more doseči določen namen, ne pa orožje za slepo množično uničevanje. Nato je Eisenhower dejal, da bi gotovo raje videl, da bi svetovni položaj dovoljeval Združenim državam uporabiti sredstva, določena za poskuse s termonuklearnim orožjem, za zidanje šol in bolnišnic, toda — je dejal — na to še ni mogoče misliti.

Ko je potem zatrdil, da je vedno mnenja, da bi mogla atlantska zveza predstavljati tudi koristnost, ki bi daleč prekašala koristnost neke zgolj vojaške organizacije, je Eisenhower vsekakor zavrnil podrobnejša pojasnila o predlogih, ki jih bo državni tajnik Foster Dulles postavil v Parizu na bližnjem zasedanju sveta NATO za razširitev delovanja atlantske zveze na gospodarsko, -politično in socialno področje.

«New York Times» potrjuje v svoji današnji številki vest o bližnji eksploziji termonuklearnega orožja na Bikinih. Prvič bodo lahko poskusom prisostvovali tudi novinarji in poročali bodo lahko o tem, kar bodo sami videli. List dostavlja, da bo vodikovo bombo odvrgel neki ameriški bombnik, verjetno «strato-trdnjava» B-52, novi težki medkontinentalni bombnik. To bo prvi ameriški poskus z vodikovo bombo, odvrženo iz letala. Bomba bo takega tipa, da se bo lahko uporabljala s po radiu vodenimi izstrelki in z bombniki velikega doleta.

Na podlagi rezultatov s 7150 volišč — od skupnih 8730 — vodi republikanski kandidat predsednik Eisenhower z 260.000 glasovi večine pred demokratičnim kandidatom Stevensonom v primarnih volitvah v Pennsylvaniji. Eisenhower je namreč dobil doslej 761.859 glasov proti 36.151, ki jih je dobil republikanec senator Knowland, ki sicer ni postavil uradne kandidature. Med demokrati pa je Stevenson nabral 495.710.

PRVE GRONCHIJEVE IZJAVE V PARIZU

Pineau obrazložil Martinu načrte o gospodarskem sodelovanju in razorožitvi

Prvi gospodarski načrt bi se delno izvajal v okviru NATO, razorožitveni načrt pa bi bil sprejemljiv tudi za SZ - Gronchi poudarja važnost pomoči za nerazvite države

PARIZ, 25. — Predsednik republike Gronchi je prišel v Pariz danes zjutraj ob 10.17. Na postaji ga je pozdravil predsednik francoske republike Coty. Ko sta oba predsednika stopila v odprt avtomobil, so izstrelili 101 topovski strel v pozdrav. Na poti, po kateri je šla povorka, se je zbrala ogromna množica, ki je pozdravljala Gronchija.

Zvečer je predsednik Coty priredil uradno večerjo na čast Gronchiju. V svoji zdravici je Coty omenil med drugim tradicionalne vezi med Italijo in Francijo v teku njune zgodovine in je nato izrekel priznanje Gronchiju z besedami: «Proti tiraniji, ki se je pripravljala, da poplavi Evropo, je tisti, ki je danes vrhovni predstavnik Italije, imel čast biti nad 20 let eden od prvih med člani odpora. Ko je končno svoboda zmagala, je bil on med redkimi, ki so razumeli, da se politična demokracija v celoti uresniči samo v socialni demokraciji.»

Zatem je Coty izrekel zadovoljstvo nad ublažitvijo napetosti v odnosih med Vzhodom in Zahodom in je pozval k solidarnosti članice atlantskega pakta na političnem, vojaškem in gospodarskem področju.

Predsednik Gronchi je v svojem odgovoru omenil zahodnoevropsko zvezo in atlantski pakt. Pri tem je poudaril nujnost «integracije obrambne solidarnosti vojaškega značaja, kar vsak dan bolj vodi do politične, gospodarske in socialne skupnosti, ki vodi k temu, da se iz vojaškega pakta, ki je po svoji naravi tranzitoren in podvržen valovanjem strahu, ustvari skupnost, ki teži po individualnem in kolektivnem napredku v demokraciji in miru in zavzema s tem značaj zveze svobodnih narodov».

Poudaril je nato, da je teže pridobiti mir, če se ta poveri tako pretežno ravnotežju sil med dvema največjima velesilama sveta. Večja solidarnost med Italijo in Francijo bi se razširila na vse narode Zahodne Evrope in bi prispevala k odpravi nasprotij v atlantskem paktu.

Med drugim je Gronchi tudi izjavil, da je potrebno, da vsi opustijo navade in skušnjave po enostranskih odločitvah in naj se dejansko in stalno uvede metoda medsebojnih, popolnih in pravočasnih posvetovanj ter naj se kolikor mogoče teži po tem, da se ne ohranijo stopnje odgovornosti, pač pa da se ustvari skupna solidarnost.

«Mislim, je dejal dalje Gronchi, da se v današnjih časih ne more napraviti nič trajnega, če politika ne upošteva gospodarstva, če naš sistem praktično ne nudi vsem možnosti uživanja njegovih dobrot. Če hočemo nadaljevati delo miru, je bistveno, da dvignemo življenjsko raven ne samo nekaterih razredov, pač pa predvsem na mednarodnem področju, na nekaterih nezadostno razvitih področjih.

Na koncu je poudaril tudi nujnost naporov za položitev temeljev pravičnega in trajnega miru, ki naj temelji na nadzorovani omejitvi oborožitve.

Mnogo važnejše od Gronchijevih izjav pa se vsaj za danes zdi poročilo o razgovorih med Pineauom in Martinom. Kaj je govoril Martino, se sicer ne ve, zato pa je izčrpnejše glede Pineaua, ki je svojemu italijanskemu kolegu obrazložil francoske načrte glede mednarodne politike.

Predvsem se je pri tem dotaknil Srednjega vzhoda in dejal, da priznava posebne koristi Italije zaradi njenega položaja v Sredozemlju, vendar pa je za razliko od Martinovega govora v Palermu dejal, da je to vprašanje možno rešiti le v okviru OZN, kjer se že rešuje. Očitno v zvezi z istim Martinovim govorom je poudaril, da Francija ni nikoli imela namena sklicati kakršno koli konferenco o Srednjem vzhodu brez Italije. Drugo vprašanje, ki se ga je dotaknil, je bilo izvajanje člena 2 NATO. Pri tem je Pineau povedal, da bo na prihodnjem zasedanju atlantskega sveta predložil — kot smo že včeraj domnevali — načrt, ki predvideva gospodarsko sodelovanje, katero naj bi se uresničilo delno v okviru NATO, delno pa v okviru Združenih narodov. Ni dvoma, da gre ta predlog mnogo dalje od Martinovega načrta za izvajanje čl. 2, ki ga je prinesel s seboj v Pariz. Zato se upravičeno pripominja, da je italijanska zunanja politika tudi tokrat zamudila vlak.

Tretje vprašanje, o katerem je Pineau obvestil Martina, je bila razorožitev. Tudi v tem pogledu ima Pineau svoje načrte, ki so daljnosežnejši od italijanskih. Dejal je, da bo predložil v kratkem v Londonu načrt za rešitev tega vprašanja, ki bo takšen, da bo sprejemljiv tudi za Sovjetsko zvezo in ne samo za zahodne države. Pri tem je Pineau pojasnil nedavno Molletovo izjavo glede prednosti razorožitve pred združitvijo Nemčije. Dejal je, da sta ti dve vprašanji tesno med seboj povezani in da je kljub vsemu francosko stališče blizu italijanskega, ki predvideva, da do združitve pride lahko le v okviru omejitve in nadzorstva nad oborožitvijo. Kot vidimo, se s to svojo obrazložitvijo Pineau ni prav nič približal oni podpori, ki jo je nudil Martino Adenauerju s svojo znano izjavo o skoro identičnih pogledih na to vprašanje.

Končno je Pineau povedal, da pravkar proučuje Spaakovo poročilo ter da se strinja z napori glede gospodarske integracije Evrope. Spaakov načrt bo predmet sestanka šestih držav evropske premogovne in jeklarske skupnosti 29. in 30. maja, pred tem pa bo Pineau predlagal takoj po atlantskem zasedanju poseben sestanek, na katerem bodo predhodno proučili Spaakovo poročilo.

Oba državnika sta govorila tudi o posebnih vprašanjih obeh držav: o železnici Cuneo-Nizza, o predoru skozi Mont Blanc itd. Poročajo, da je italijanska delegacija z dosedanjimi razgovori nadvse zadovoljna.

STATUT USTANOVE ZA ATOMSKO SILO

Dokončno se bo morala o statutu izreči splošna konferenca, ki bo septembra

WASHINGTON, 25. — V Washingtonu so objavili besedilo statuta, ki je bil odobren na konferenci za ustanovitev mednarodne ustanove za atomsko silo, ki so ga odobrili predstavniki 12 držav. Statut ima 13 členov in 1 prilogo in ima obliko zvezka 44 strani. Glavne točke so:

1. Nameni ustanove: «spodbujati razvoj in uporabo atomske sile v mirne namene» v svetu, zlasti pa v manj razvitih državah v skladu s «politiko OZN, ki teži po uresničenju splošne razorožitve».

2. Člani: člani ustanove bodo vse države članice OZN ali specializiranih organizacij, ki bodo podpisale statut. Vsaka druga država bo lahko postala članica. Njeno prošnjo za sprejem bo treba proučiti v skladu z njeno «voljo, da bo delovala v skladu s smotri in načeli OZN».

3. Glavna skupščina: sestavljena bo iz vseh držav članic ustanove (ki bo imela vsaka enega predstavnika), imela bo eno redno zasedanje na leto in se bo lahko sklicala na izredno zasedanje. Njene glavne naloge bodo: sprejemanje novih članov, izvolitev določenih članov upravnega sveta, odobritev proračuna in poročil, ki jih bo ustanova redno pošiljala Organizaciji ZN.

4. Upravni svet: sestavljen bo iz 23 članov, ki bodo razdeljeni na štiri kategorije: a) pet članov, ki bodo zastopali atomske velesile; b) pet članov, ki jih bo imenoval svet in ki bodo zastopali geografska področja, ki jih ne zastopajo omenjeni člani; c) trije člani, ki jih bo imenoval svet in ki bodo zastopali države proizvajalke surovin in države, ki nudijo tehnično pomoč; d) deset članov, ki jih bo imenovala glavna skupščina.

5. Funkcije ustanove: a) države članice bodo dale na razpolago ustanovi znanstvene informacije, ki se ji jih bo zdelo koristno sporočiti, in vse tiste znanstvene informacije, ki bodo plod pomoči ustanove. Vse te informacije bo ustanova dala na razpolago vsem članom; b) ustanova bo pristala na nakup vseh «cepljivih» snovi in določenih količin surovin, ki ji bodo ponudene. Te proizvode bodo vskladiščili na način, da se prepreči kopičenje velikih zalog na enem samem področju sveta, in ustanova bo z njimi lahko svobodno razpolagala, kakor se ji bo zdelo potrebno; c) ustanova bo sklenila sporazume z državami, ki bodo zaprosile za njeno pomoč, in jim bo neposredno ali po svojih članih dobavljala cepljive snovi, naprave itd. Ustanova bo imela zelo obširne pravice, kar se tiče nadzorstva. To nadzorstvo bo vršila mednarodna skupina inšpektorjev, ki bodo imeli vsak trenutek dostop v atomske naprave, ki bodo uporabljale proizvode, ki jih bo dobavljala ustanova ali njeni posredovalci.

Razno: a) upravni stroški ustanove se bodo krili z vplačili držav članic, drugi stroški pa s službenostmi ustanove proti plačilu. Za sprejem sklepov o finančnih vprašanjih bo potrebna dvetretjinska večina bodisi v svetu, kakor tudi v skupščini; b) statut bo stopil v veljavo, ko ga bo odobrilo 18 držav, med katerimi vsaj 3 od 5 atomskih velesil; c) «pripravljalna komisija», ki bo neke vrste prvi upravni svet, bo začela delovati na dan, ko bo statut pripravljen za podpise. To komisijo bodo sestavljali predstavniki Avstralije, Belgije, Brazilije, Kanade, ČSR, Francije, Indije, Portugalske, Južne Afrike, SZ, Velike Britanije in ZDA ter predstavniki drugih 6 držav, ki jih bo določila splošna konferenca, ki bo septembra in se bo morala izreči o statutu.

Ameriški predstavnik v odboru, ki je pripravil statut, James Wadsworth je izjavil, da ZDA niso še sklenile, kakšen bo njihov prispevek cepljivih snovi ustanovi. Odbor ni še določil, kje naj bo stalni sedež ustanove. To bo verjetno določila splošna konferenca.

Kar se tiče sestave upravnega sveta, ki bo izvršilni organ ustanove, je Wadsworth izjavil, da bodo prav gotovo njegovi člani ZDA, SZ, Velika Britanija, Francija in Kanada, ki so najbolj napredovale na atomskem področju. Izjavil je, da ni verjetno, da bo Kitajska lahko postala članica ustanove, dokler ne bo članica OZN. ZDA nasprotujejo sprejemu Kitajske v ustanovo, toda dokončna odločitev o tem pritiče upravnemu svetu in splošni konferenci, ki bo septembra.

Proslave po vsej Italiji ob 11. obletnici osvoboditve

Nenni odgovarja Segniju, da ni socialnega odprtja brez odprtja na levo - Merzagora je baje grozil z ostavko zaradi vprašanja nadomestitve predsednika Gronchija

(Od našega dopisnika)

RIM, 25. — V številnih krajih Italije so danes proslavljali 11. obletnico osvoboditve. V Rimu je danes delegacija vlade položila venec k spomeniku padlih in v Ardeatinskih jamah. V Rimu je na svečani proslavi govoril podtajnik v obrambnem ministrstvu Bovetti, ki je tudi izročil nekaj odlikovanj.

V Milanu so se svečane proslave udeležile mestne oblasti ter predstavniki partizanskih organizacij. V Turinu so se proslave zaključile na Trgu San Carlo, kjer je govoril senator Ferruccio Parri, ki je najprej omenil dogodke leta 1943 in borbo, ki jim je sledila. Zatem je govoril o ustavi in poudaril dve stvari: prva je priznanje pravic človeka in svoboščin, druga pa je obljuba boljše bodočnosti, socialne pravičnosti, osvoboditev od revščine, zagotovitev življenjskega minimuma za družino. Govoril je nato o Vanonijevem načrtu in je na koncu izjavil: «Italija mora hoditi hitro. Naglo moramo prehoditi pot, ki naj nas pripelje v vrsto socialno najbolj naprednih držav.»

Proslave so bile tudi v Firenci in Genovi. Tu so otvorili tempelj, ki ga je mesto posvetilo 59 žrtvam pokola 19. maja 1944. Med temi je bilo 18 partizanov ter 41 italijanskih in tujih političnih jetnikov, ki so jih pobrali iz zapora v Marassi. Pokol so izvršili Nemci kot odgovor na atentat, ki so ga 15. maja izvršili partizani na neki kinematograf v Genovi, kjer je bilo ubitih 5 Nemcev.

Po kratkih besedah predsednika zgodovinskega zavoda o odporu v Liguriji je v imenu vlade govoril podtajnik Russo, ki je med drugim izjavil: «Ob spominu na 59 padlih se spominjamo tu vseh padlih v odporniškem gibanju, partizanov v naših gorah, tistih, ki so se borili v mestih v osvobodilnih odborih v SAP in GAP, spominjamo se vojakov osvobodilne vojske, ki so v borbi šli navzgor po našem polotoku in tistih, ki so v koncentracijskih taboriščih ostali zvesti prisegi. Toda spominjati se tega v miru in odpuščati ne pomeni pozabiti: imamo dolžnost spominjati se odporniškega gibanja in tistih, ki so padli za nas in za tiste, ki tega gibanja niso preživljali. Onega dne, ko bi pozabili odporniško gibanje, bi morali reči, da se bo svoboda ponovno zgubila.»

Obletnico osvoboditve so svečano proslavili tudi v Cassinu ob navzočnosti obrambnega ministra Tavianija, ki je na kratko govoril zbrani množici. Na proslavi so v povorki nosili tudi zastavo Korpusa prostovoljcev svobode. Navzoč je bil tudi general Cadorna.

Nenni je danes odgovoril na Segnijevo volilno geslo o «socialnem odprtju» in dejal, da to ni mogoče brez «političnega odprtja na levo», in pri tem navedel zlato resnico, da bi namreč Segnijeva vlada najmanj že desetkrat padla samo zato, ker je hotela izvesti nekatere bojazljive socialne reforme, če je ne bi bili rešili socialisti. Kljub temu pa je Segni moral v dveh nadvse važnih reformah popustiti desnici: glede stalnih opravičenih razlogov pri reformi agrarnih pogodb in glede takojšnje ločitve IRI od Confindustrie. Ko je Nenni govoril o krepitvi levice na majskih volitvah, je dejal — kot je pred kratkim poudarjalo njegovo glasilo «Avanti», da ne bo nobenega napredka na socialnem področju, potem ko je trojna delodajalska zveza posegla neposredno v borbo — če majske volitve ne bodo dale PSI večjega prestiža in večje moči, ki sta potrebni za odprtje na levo.

Nato je Nenni v Pescari odgovarjal Fanfaniju in dejal, da bo tajnik krščanske demokracije tudi od katoliških delavcev na volitvah prejel odgovor, kakršnega si zasluži zaradi demokristjanskega upravnega monopolizma. Na govorjenje socialdemokratskega prvaka Romite o socialistični enotnosti pa je rekel, da je brez pomena, dokler se ne bo Romita obvezal, da ne bo nikdar več sedel v vladi, ki ne bo slonela na platformi odprtja na levo.

Longo pa je v Forli govoril o obletnici osvoboditve in o novi zunanji politiki Sovjetske zveze, ki hoče s kapitalističnim sistemom tekmovati v produkciji in v dosegi blagostanja za vse narode.

Glede Fanfanija pa je rekel: «Tajnik krščanske demokracije govori, kot da bi bilo vse odvisno od njega: odprtje na levo, sestava občinskih odborov, imenovanje komisarjev, sklicevanje volilnih zborovanj. Toda kdo je vprašal Fanfanija za odprtje na levo in za sestavo občinskih levičarskih večin? Mi to zahtevamo od volivcev, ki so za odločitev edini merodajni...»

Po včerajšnjem uradnem poročilu, je Gronchi predlagal proučitev svoje nadomestitve na podlagi ustave v primeru odsotnosti, je pa vsa zadeva zavzela nekakšen dramatičen videz. Govori se, da je Merzagora, predsednik senata, ki v takih primerih po ustavi nadomestuje predsednika republike, grozil celo z ostavko. Še več: pravijo tudi, da obstaja možnost, da bi senat naslovil na vso državo posebno poslanico in na ta način ustvaril pravi ustavni spor. Opazovalci pa ponovno poudarjajo, da ustava nikakor ne našteva primerov, kdaj je pravzaprav predsedniku republike onemogočeno vršiti njegovo dolžnost. Vsekakor jo lahko vrši tudi takrat, ko je v inozemstvu, kjer lahko podpisuje uradne spise v italijanskih predstavništvih, ki se smatrajo za nacionalno ozemlje. In ko predsednik vodi važne razgovore v inozemstvu, mar prav s tem ne vrši v največji meri svoje predsedniške dolžnosti? Zato nastaja upravičeno vprašanje: ali morda vidijo določeni krogi prav v teh razgovorih nevarnost za svoje položaje, v katerih so se zakopali, ker se ustavne določbe ne izvajajo. Sedanji predsednik pa je najbolj znan, da zahteva nenehno izvajanje najvažnejših ustavnih določb.

Pri vseh teh manevrih proti Gronchiju pa je zelo čudno, da sodelujejo tudi levičarski senatorji, ki so na nedavnem sestanku načelnikov senatorskih skupin soglasno zahtevali točno definicijo glede primerov nadomestitve Gronchija, S tem po podprli Merzagoro v njegovem nasprotovanju Gronchijevi definiciji pojma «ovira vršenja predsedniške funkcije». Govori se, da bo mučno vprašanje rešeno s pomočjo posebnega ustavnega zakona.

A. P.

Samo s fronto narodne osvoboditve so mogoča pogajanja o alžirskem vprašanju

Voditelj stranke «alžirskega manifesta» je izjavil, da so sedaj vse osvobodilne sile Severne Afrike združene pod enotnim poveljstvom - Pripravljenost pogajanj s Francijo, če ta prizna alžirsko državnost - Ostra obsodba krvavega zatiranja v Alžiru - Libanonski parlament sklenil uvesti bojkot proti Franciji

PARIZ, 25. — Na včerajšnji seji francoske vlade sta minister Lacoste in državni tajnik v obrambnem ministrstvu za alžirske zadeve Max Lejeune poročala o položaju v Alžiru in oba sta izjavila, da se položaj tam zboljšuje.

Na seji, ki je trajala pet ur, so med drugim odobrili tudi dekret za razlastitev in razdelitev kmetom nekaterih zemljišč v Alžiru. Po seji je predstavnik vlade izjavil, da bo prva skupina 20.000 novih vojakov prišla v osmih ali devetih dneh v Alžir, kamor bodo pošiljali vojaška ojačenja do 15. maja.

Amanski radio je danes javil, da je libanonski parlament odobril predlog vlade za bojkot Francije na gospodarskem, političnem in kulturnem področju, kot protest proti njeni politiki v Alžiru.

Skupina alžirskih nacionalističnih voditeljev pa je danes v Kairu priredila tiskovno konferenco v zvezi s položajem v Alžiru. Navzoči so bili bivši voditelj stranke «alžirskega manifesta» Ferhat Abbas, druga dva predstavnika tega gibanja Francis in Lamin, predstavniki «združenja ulemov», številni predstavniki alžirske sekcije «urada za magreb», ki živijo v Kairu, ter voditelj vojske za alžirsko osvoboditev Ben Bella. Konference se je udeležilo okoli 200 novinarjev. Na vprašanje nekega novinarja, ali še vedno verjame v mirno rešitev alžirskega vprašanja po diplomatski poti, je Ferhat Abbas odgovoril: «Vedno sem tega mnenja. Vendar pa to ni razlog, da bi alžirsko ljudstvo opustilo borbo, ki se bo nadaljevala, dokler ne bo Francija priznala naše pravice do neodvisnosti. Prav dobro vemo, da nam ni mogoče vreči Francozov v morje, toda bomo vseeno nadaljevali borbo za narodno osvoboditev».

Ferhat Abbas je dalje izjavil: «Med francoskim in alžirskim ljudstvom niso razgovori in pogajanja samo mogoči, pač pa tudi zaželeni. Francoski voditelji se sprašujejo, s kom naj bi se pogajali. Mi odgovarjamo: Nedvomno z ljudmi fronte za narodno osvoboditev. Ni več čas za rešitve na podlagi sile. Če bo francoska vlada vztrajala pri svoji zmoti in onemogočila 10 milijonom Alžircev, da zahtevajo svoje narodne pravice, bo privedla deželo v brezkončno borbo in na pot brez izhoda».

Izjavil je zatem, da si ni mogoče zamisliti osvoboditve Tunizije in Maroka, ne da bi osvoboditev Alžira postala neizbežna. Dodal je, da bo neodvisnost Maroka in Tunizije varljiva, če ne bo osvobojen tudi Alžir. «Mi nismo sami, je dodal Ferhat Abbas, ker v današnjih žalostnih dneh smo našli tudi iskrena prijateljstva. Zlasti se zahvaljujemo vsem arabskim, muslimanskim in azijskim narodom, ki so nam zagotovili svojo aktivno solidarnost, in prav tako se zahvaljujemo vsem narodom, ki so se z naklonjenostjo zanimali za našo krivično usodo».

Ferhat Abbas je dalje izjavil da je potreben tudi popoln umik francoskih sil iz Alžira, ker bi v nasprotnem primeru severnoafriški nacionalisti «prinesli vojno v Francijo». Poudaril je zatem, da Severna Afrika hoče mir v pravičnosti, bratstvu in enakosti, in je dodal: «Sedaj so vse osvobodilne sile Severne Afrike združene pod enotnim poveljstvom. Od sedaj ni več politične delitve in niti strank v Alžiru. Vse se je združilo za ves čas operacij proti zatiralcu. V Alžiru je ena sama sila, ena sama neuničljiva duša, katere glasnik je fronta narodne osvoboditve».

Na več vprašanj je Ferhat Abbas nato odgovoril: «Pripravljeni smo pogajati se s Francijo v imenu alžirske narodne fronte. Za ta pogajanja postavljamo en sam pogoj: da Francija prizna obstoj alžirske državnosti. Če Francija pristane na pogajanja, mislim, da bo med nami našla pristojne in kvalificirane elemente, ki naj govorijo v imenu Alžira». Glede možnosti premirja za pogajanja je izjavil: «To je v celoti odvisno od voditeljev fronte za narodno osvoboditev, toda mislim, da bi sprejeli premirje, čeprav z nekaterimi pridržki».

Na isti tiskovni konferenci je član izvršilnega odbora «alžirskega manifesta» Ahmed Francis obsojal, da niso bili pravočasno sprejeti večkratni nasveti za sporazumno rešitev v Alžiru, in je izjavil: «Danes zahtevajo od nas, naj bi posredovali pri upornikih za prenehanje sovražnosti. Toda mi ne moremo napraviti več nič. Poleg tega tisti, ki zahtevajo, naj bi posredovali, nam ne znajo dati predlogov, ki naj bi jih sporočili upornikom. Posredovanje krogov, ki bi jih vi označili za zmerne, je sedaj nemogoče. Obstaja samo narodna fronta, ki združuje tako borce osvobodilne vojske kakor predstavnike bivših alžirskih strank ali skupin.

Ferhat Abbas je govoril tudi o vojaških operacijah v Alžiru in je med drugim izjavil, da je francoska vlada oborožila francoske naseljence in da se ti skupno z vojaštvom udeležujejo «najbolj nasilne represije proti vsemu muslimanskemu prebivalstvu». Dodal je, da pri teh represijah ne gledajo ne na leta ali spol in da so usmrtitve na dnevnem redu, ter da so povsod skopali skupne jame, v katerih žgejo z živim apnom mrliče.

Izjavil je dalje, da je bilo ubitih okoli sto tisoč Alžircev, ter je pripomnil, da je v tem številu zelo omejeno število članov osvobodilne vojske.

Obtožil je tudi francosko upravo, da preseljuje prebivalstvo ter da ustanavlja koncentracijska taborišča. Ferhat Abbas je zaključil: «Francoska vlada zatrjuje, da hoče pomiriti Alžir ter vzpostaviti francosko-muslimansko prijateljstvo. To prijateljstvo, ki naj bi se uresničilo preko mrličev, je žalostna ironija».

Italija na prvem mestu v izvozu Jugoslavije

BEOGRAD, 25. — Na današnji seji upravnega odbora zvezne trgovinske zbornice so ugotovili, da je Jugoslavija v prvem četrtletju letos izvozila za 29,2 milijarde, t. j. 5 milijard več kot lani v istem razdobju. Istočasno se je uvoz zmanjšal za 1 milijardo na okrog 44 milijard dinarjev. V jugoslovanskem izvozu je na prvem mestu Italija z 2,6 milijarde dinarjev, kateri slede ZDA, Zahodna Nemčija in Sovjetska zveza. V jugoslovanskem uvozu zavzemajo prvo mesto ZDA pred Italijo, Zahodno Nemčijo, Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo. Za jugoslovanski uvoz v prvem četrtletju je značilno zmanjšanje uvoza transportnih sredstev in industrijske opreme ter povečanje uvoza hrane in blaga za široko potrošnjo v vrednosti 12,2 milijarde dinarjev.

Lange pri Titu

BRIONI, 25. — Predsednik republike maršal Tito je danes zjutraj sprejel norveškega zunanjega ministra Langeja, s katerim se je razgovarjal pol ure. Razgovoru so prisostvovali tudi državni tajnik Koča Popović, generalni tajnik predsednika republike dr. Jože Vilfan, jugoslovanski poslanik v Moskvi in norveški poslanik v Beogradu. Po razgovoru je predsednik republike povabil svoje goste na kosilo.

Popoldne je minister Lange odpotoval s svojim spremstvom v Opatijo, kjer bo ostal nekaj dni.

Theotokis umaknil svojo ostavko

ATENE, 25. — Zunanji minister Theotokis je umaknil svojo ostavko, potem ko je Karamanlis danes v parlamentu zavrnil kritiko proti načinu, kako je Theotokis obravnaval ciprsko vprašanje. Karamanlis je tudi izjavil, da bo vlada «napravila svojo dolžnost do Cipra» in bo skušala doseči povratek nadškofa Makariosa.

AMAN, 25. — Glavni tajnik OZN Hammarskjoeld je imel danes razgovor s predsednikom jordanske vlade Rifajem. Poročilo o razgovoru pravi, da sta proučila vprašanja, glede katerih je Hammarskjoeld dobil nalogo od Varnostnega sveta in da se bodo razgovori nadaljevali jutri. Po razgovoru je Hammarskjoeld odpotoval v Jeruzalem in se je vrnil zvečer v Aman.

VREME VČERAJ
Najvišja temperatura 17,2, najnižja 10,6, ob 17. uri 15,4, zračni tlak 1006,6 stanoviten, veter 3 km na uro, vlaga 82 odst., nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 11,7.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, ČETRTEK 26. aprila
Klet, pap., Sekana
Sonce vzide ob 5.01 in zatone ob 19.05. Dolžina dneva 14.04. Luna vzide ob 20.54 in zatone ob 5.29.
Jutri, PETEK 27. aprila
Peregrin, duh., Raduna

VČERAJŠNJE PROSLAVE ENAJSTLETNICE DNEVA VSTAJE ITALIJANSKEGA LJUDSTVA

Enotnost pripadnikov odporniškega gibanja jamstvo za uspešno borbo proti nazadnjaškim silam

Zborovanje ANPI ob udeležbi PSI, Zveze tržaških partizanov, Unità Popolare, KP in CGIL. Socialdemokrat prof. Paladin ignorira skupno borbo slovenskih in italijanskih partizanov

Včeraj sta bili v Trstu dve zborovanji za proslavo 11-letnice dneva vstaje. V kinu «Alabarda», je bilo zborovanje, ki ga je organizirala ANPI in kateremu so se pridružili PSI, Zveza tržaških partizanov, Unità Popolare, KP in CGIL. V kinu «Aurora» pa so imeli zborovanje socialdemokrati, demokristjani pa so proslavili včerajšnji praznik s položitvijo vencev pred spominsko ploščo padlih v odporniškem gibanju.

V kinu «Alabarda» so govorili Marina Bernetič, Bonomo Tominez ter Paolo Sema, ki je govoril namesto poslanca Nicolettija, ki ni mogel priti v Trst zaradi obolelosti. Marina Bernetič je govorila v slovenščini. Poudarila je pomen tega dneva in še posebno pomen skupne borbe slovenskih in italijanskih partizanov na našem področju. Ko je govorila o narodih, ki so v vojni in po vojni izvojevali ljudsko oblast, je dejala, da stojijo danes ti narodi, med katerimi je tudi Jugoslavija, na čelu naprednega gibanja in gradijo socializem. V Italiji pa se borba nadaljuje v tovarnah, kjer se delavci borijo za boljše delovne pogoje, stavkajo in se upirajo nasilnemu izkoriščevanju delodajalcev. Dalje je govorila o fašističnem terorju proti Slovencem in proti italijanskim antifašistom. Obtožila je sedanjo vlado in vladno oblast v Trstu, da ne spoštujeta posebnega statuta londonskega sporazuma. Zato — je poudarila Bernetičeva — se bomo tržaški Slovenci s podporo italijanskega naprednega gibanja še nadalje borili za naše pravice. Glede osvobodilne borbe slovenskega naroda pa je poudarila, da so Slovenci stopili v borbo proti okupatorju že 1941. leta; po vojni so začeli z obnovo in postavili ljudsko oblast. Zaključila je, da je samo skupna borba z naprednimi Italijani na tem področju jamstvo za priboritev narodnostnih pravic.

Tominez pa je govoril o italijanskem odporniškem gibanju sploh in dejal, da je zasluga partizanov, da ima danes italijanski narod ustavo, ki predstavlja jamstvo za demokratičen razvoj vsega italijanskega javnega življenja. Toda ustava, je poudaril Tominez, ne sme ostati na papirju. Ustavo je treba uveljaviti in spoštovati. Danes bi ustava lahko že delovala, če bi vse sile odporniškega gibanja ostale združene. Toda reakcionarne sile so povzročile razkol. Te sile, ki jih danes poznamo pod imenom «morski psi», nočejo enotnosti med italijanskim narodom, v Trstu pa podpihujejo narodnostno mržnjo med Italijani in Slovenci. Nato je obsodil preganjanje bivših partizanskih borcev in dejal, da medtem ko danes partizane postavljajo pred sodišče, fašistični kriminalci sedijo v parlamentu sodišče pa je oprostilo Graziania, Borgheseja in druge vojne zločince.

Daljši govor o odporniškem gibanju in o pomenu partizanstva je imel tudi Paolo Sema. Poudaril je velik pomen skupne borbe italijanskih in slovenskih partizanov in borbo jugoslovanskih partizanov v Italiji, italijanskih pa v Jugoslaviji. Vsi trije govorniki pa so pozvali vse pripadnike odporniškega gibanja ne glede na njihovo strankarsko pripadnost, naj se združijo v enotno organizacijo. Ob zaključku je pozdravil zborovanje tudi predstavnik UP

V kinu «Aurora» pa, je bilo zborovanje, ki ga je organizirala italijanska socialistična mladina. Na tem zborovanju so govorili član vodstva tržaške federacije PSDI prof. Paladin, tajnik tržaške socialdemokratske mladine Pittoni in član vodstva italijanske socialistične mladine Enrico Manca. Prof. Paladin je po svoji navadi blatil borbo slovenskih partizanov in namenoma ignoriral skupno borbo slovenskih in italijanskih partizanov na našem področju. Ostala dva pa sta v glavnem polemizirala s komunisti.

Včerajšnja volilna zborovanja

Republikanska stranka je imela včeraj dve zborovanji. Na prvem je govoril dopoldne na Trgu Unità generalni tajnik stranke odv. Reale, ki je polemiziral s komunisti in obširno govoril o dogodkih v SZ. Popoldne pa je govoril občinski svetovalec Geppi, ki je skušal opravičiti sodelovanje PRI z demokristjani v preteklih letih in hkrati tudi zagovarjal težnje k sodelovanju na bližnjih volitvah. Geppi se pač dobro zaveda, da se med njegovimi volivci vedno bolj širi nezadovoljstvo zaradi vdinjanja tržaških republikancev interesom desnice DC in zaradi dejanske podpore, katero so nudili republikanci predstavnikom Confindustrie v preteklih letih. Kljub temu pa je vodilni predstavnik PRI zagovarjal tudi sodelovanje z DC v bodočnosti, ker bi drugače po njegovem mnenju pretila nevarnost, da bi postavili občini komisarja in ne bi vodil občinske uprave izvoljeni občinski svet.

Zanimivo je, da so eno uro pred zborovanjem PRI imeli na Trgu Goldoni svoje zborovanje radikali, ki so ostro napadli prav manjše stranke vladne koalicije, češ da so izdale svoj program in se bore izključno za ministrske stolčke in mesta v občinskih odborih. Predstavnik radikalov Anzellotti je tako poudaril, da se prav sedaj izvaja velika kupčija za mesta na različnih listah. To kupčijo sklepajo predstavniki zveze industrijcev, velikih trgovcev in zemljiških posestnikov s predstavniki nekaterih strank.

Včeraj sta na Proseku govorila za Krščansko demokracijo dosedanji tržaški podžupan Visintin in Lea La Rocca, ki kandidirata na listi KD. Visintin je najprej omenil 25. april, ko so se pred enajstimi leti «Italijani in Slovenci združili in skupno premagali nacifašizem».

Nato se je podžupan v svojem govoru neprestano bahal, kaj vse je napravila krščanska občinska uprava za razvoj in napredek mesta in vasi. Našteval je milijarde, javna dela, ceste, šole, kanalizacijo, ladje itd. Glede rešitve stanovanjskega vprašanja pa je dejal, da predstavlja veliko težavo za to nad 40.000 priseljencev — ezulov, ki da so morali zapustiti svoje kraje zaradi svojega jezika. Obljubil je vso pažnjo in skrb ezulom in podčrtal, da v vaseh, kjer so jih naselili, živijo v soglasju s slovenskim prebivalstvom.

Govornika je poslušala majhna skupinica istrskih beguncev iz bližnjega taborišča in dva radovedna domačina. Ob zaključku govora pa je nekoliko zaploskal Visintinu in Lei La Rocca le en član njunega spremstva.

Ne Visintin ne La Rocca nista niti z besedico omenila pravic Slovencev. Glede istrskih beguncev pa naši Kraševci dobro vedo, zakaj so prišli v Trst in zakaj so jih naselili po slovenskih vaseh: da bi poitalijančili naše kraje in da bi si demokristjanska klika z njihovimi glasovi spet obdržala v rokah občinsko upravo. Glede mirnega sožitja z novimi prišleci pa Prosečani pravijo, da bi občinska uprava napravila zelo koristno delo, če bi postavila poljskega čuvaja, da ne bi prišlo do nesrečnih zapletljajev, ker se mnogi cvetličarji pritožujejo, da jim novi prišleci kradejo cvetje in ga nato prodajajo v mestu.

Glede raznih del, ki naj bi jih tržaška občinska uprava napravila v okoliških vaseh, pa bi Prosečani znali potipati žilico odborniku za javna dela in podžupanu Visintinu. Vprašali bi ga n. pr., zakaj ni poskrbel za kanalizacijo, za asfaltiranje poti po vasi, za napeljavo vodovoda v Brajde, za popravilo poti proti Postranam in Grljanu, za javno kopalnico in pralnico itd., stvari, za katere so Prosečani že neštetokrat zaprosili tudi z intervencijami svetovalca dr. Dekleve. Dosedanja občinska uprava ni za Prosek napravila ničesar, za Kontovel pa malenkost.

Tudi v Križu je Visintinna in njegovo spremljevalko poslušala mala skupinica beguncev. Govornika sta tam ponovila, kar sta prej povedala na Proseku.

Ob 18. uri pa sta v Križu govorila za KP Marina Bernetič in dr. Sajovitz. Bernetičeva je najprej poudarila važnost včerajšnje obletnice in obletnice ustanovitve OF 27. aprila, skupno borbo slovenskega in italijanskega prebivalstva proti nacifašizmu ter nujnost enotnosti in sodelovanja demokratičnih sil za uresničitev ciljev delovnega ljudstva. Nato je obrazložila program liste KP, kritizirala indipendentistične svetovalce, ki niso napravili ničesar v korist tržaškega delovnega ljudstva in v obrambo Slovencev na Tržaškem, ter SDZ, katere voditelj Agneletto bi hotel speljati Slovence v naročje tistih, ki naše ljudstvo preganjajo in izkoriščajo. Nato je dr. Sajovitz govoril o splošnih problemih tržaškega gospodarstva.

CONSKA KOMISIJA ZAHTEVA SPREMEMBO ZNAKA NSL

Nosilec liste dr. J. Dekleva bo že danes vložil spremenjeni znak

Conska volilna komisija je včeraj okrog poldne nenadoma sporočila nosilcu Neodvisne socialistične liste dr. J. Deklevi, da je na svoji današnji seji odklonila sprejem volilnega znaka Neodvisne socialistične liste. Kot je znano, upodablja znak NSL srp in kladivo z dvema človeškima glavama v ozadju. V zapisniku seje komisije je rečeno, da obstajajo upravičeni razlogi, da bi volivci mogli znak Neodvisne socialistične liste zamenjati z znakom liste Komunistične partije za Tržaško ozemlje, ki ima prav tako srp in kladivo v ospredju v ozadju pa helebardo. Zaradi tega je conska komisija pozvala nosilca NSL, naj pravočasno predloži nov znak liste.

Kot smo zvedeli, bo dr. J. Dekleva že med današnjim dnem vložil nov znak, ki bo tako spremenjen, da vlada upravičeno prepričanje, da ga bo conska komisija prav gotovo odobrila. Takoj po odobritvi bo naš dnevnik novi znak objavil.

Vest, ki jo je takoj včeraj javnosti sporočil že tržaški radio, je zbudila veliko presenečenje med pristaši in simpatizerji, zlasti pa med predlagatelji kandidatov Neodvisne socialistične liste. Presenečenje je bilo tem večje, ker niti predstavniki neposredno zainteresirane liste Komunistične partije Tržaškega ozemlja niso smatrali za potrebno, da bi karkoli pripomnili glede možnosti morebitne zamenjave znakov in nastajanja kakršne koli zmede zaradi zatrjevane prevelike podobnosti obeh volilnih znakov.

Včeraj smo tudi zvedeli, da je kompetentni urad zahteval neke popravke glede demokratične liste, ki je bila vložena pri tajništvu občine Zgonik. Tudi v tem primeru gre za malenkosten popravek, ki bo v najkrajšem času izvršen, tako da bo lista čimprej dokončno odobrena.

Conska volilna podkomisija je včeraj potrdila kandidatno listo PSI za dolinsko občino. Ta lista šteje sedem kandidatov. Hkrati pa sporočajo, da je omenjena podkomisija potrdila tudi kandidatni listi PRI in PSDI za miljsko občino.

Odhod «Vulcanie»

Danes ob 10. uri bo odplula s pomorske postaje motorna ladja «Vulcania» na redno progo proti New Yorku. Na ladjo se bo v Trstu vkrcalo 130 prekooceanskih potnikov in 35 potnikov namenjenih v sredozemska pristanišča. V Benetkah se bo vkrcalo 145 potnikov proti Severni Ameriki. Potniška ladja bo zapustila Sredozemsko morje z zasedenimi vsemi potniškimi kabinami in bo imela na krovu 1350 potnikov.

Otrok v smrtni nevarnosti zaradi hudih opeklin

Skakanje in igranje po kuhinji je drago stalo komaj leto in pol starega Darija Floro od Sv. M.M. Sp., ki je včeraj popoldne pred očmi staršev nehote udaril po loncu vrele kave, ki se je kuhala na štedilniku, in s tem povzročil padec posode.

Kava je otroka oblila in ker ni bilo druge pomoči, so ga starši pripeljali z rešilnim avtom v bolnišnico, kjer so ga zdravniki takoj pridržali na dermatološkem oddelku.

Ker so mu ugotovili opekline I. stopnje na obrazu, rokah in prsih, so si zdravniki, čeprav se niso obupali, da bi ga rešili, pridržali prognozo.

ZA OSVEŽITEV SPOMINA PREDSTAVNIKOM RAZNIH STRANK

Kaj vse so obljubili glede zastopstva Slovencev v pokrajinski gospodarski konzulti

Kasnejši razvoj dogodkov pa je pokazal, kako malo je verjeti ljudem, ki mnogo obljubljajo, ničesar pa ne izpolnijo

«Obljuba dela dolg», tako pravi slovenski pregovor. Zdi se pa, da tega pregovora nekateri predstavniki italijanskih političnih strank, predsednik trgovinske zbornice in celo vladni komisar ne poznajo. Kljub temu pa ne moremo na noben način opravičiti ignoriranja slovenskih kmetovalcev na tržaškem področju in njihove zahteve po predstavništvu v trgovinski zbornici.

Kot smo že poročali, je bila nedavno imenovana pokrajinska gospodarska konzulta, v kateri so zastopane vse gospodarske panoge na področju. Toda v to konzulto, ki šteje nad sto članov, ni bil imenovan niti en predstavnik slovenskih gospodarskih krogov in noben predstavnik slovenskih kmetov.

Že ob imenovanju novega odbora trgovinske zbornice novembra lani je vladni komisar prezrl tržaške Slovence in ni v ta odbor imenoval nobenega slovenskega predstavnika. Tedaj je vsa slovenska javnost odločno protestirala proti tako krivični diskriminaciji in zahtevala imenovanje Slovencev vsaj v pokrajinsko gospodarsko konzulto. Zato so naši uredniki osebno obiskali nekatere predstavnike italijanskih političnih strank in jih vprašali za njihovo mnenje o tej ponovni diskriminaciji proti Slovencem.

Tajnik Demokrščanske stranke Redento Romano nam je glede zastopstva slovenskih kmetovalcev v trgovinski zbornici oziroma v pokrajinski gospodarski konzulti dejal med drugim: «Kot stranka bomo storili vse, da bosta obe organizaciji (mislil je na Kmečko zvezo in na Zvezo malih posestnikov op. ur.) zastopani v sekciji za kmetijstvo in gozdarstvo trgovinske zbornice. O tem sem govoril tudi z novim predsednikom trgovinske zbornice prof. Luzzatom, ki mi je zagotovil udeležbo predstavnikov obeh omenjenih kmetijskih organizacij.»

Tajnik PSDI prof. Lonza je izjavil med drugim: «Slovenska manjšina bo morala imeti svoje predstavnike v vseh komisijah trgovinske zbornice in v prvi vrsti v komisiji, ki se bo ukvarjala s kmetijskimi vprašanji.» Še posebno je poudaril, «da morajo biti Slovenci zastopani ne samo v komisiji za kmetijstvo, ampak tudi v vseh komisijah, kjer se lahko pojavijo vprašanja, ki se tičejo njihovih gospodarskih interesov».

Predsednik tržaških liberalcev odv. Forti pa je v razgovoru z našim urednikom poudaril, «da morajo biti v trgovinski zbornici zastopani predstavniki vseh gospodarskih kategorij». Ker pa je na področju več kot 90 odstotkov slovenskih kmetovalcev, nujno sledi, da bi morali biti predstavniki teh kmetovalcev zastopani v trgovinski zbornici oziroma v pokrajinski gospodarski konzulti in ne funkcionarji neke veleposestniške organizacije, ki ne predstavlja na tržaškem področju dejanskih neposrednih obdelovalcev zemlje.

Tajnik Italijanske republikanske stranke dr. Colmani nam je tedaj izjavil: «Glede krize, ki je nastala v trgovinski zbornici, je Italijanska republikanska stranka zavzela stališče, da se morajo predstavništvo in predstavniki predsedstva trgovinske zbornice izbrati na osnovi njihove dejanske vloge v posameznih kategorijah, izključujoč kakršno koli imenovanje političnega značaja. Glede imenovanja predstavništva neposrednih obdelovalcev zemlje bi tudi morali slediti gornjemu načelu.

Zato Italijanska republikanska stranka meni, da je upravičena težnja obeh slovenskih organizacij neposrednih obdelovalcev zemlje, da bi bili zastopani v sekciji za kmetijstvo in gozdarstvo trgovinske zbornice, da bi lahko ščitili interese svojih članov. V tem smislu bo Italijanska republikanska stranka posredovala pri vladnem komisarju.»

Sedanji predsednik trgovinske zbornice prof. Luzzatto je na prvi tiskovni konferenci po svojem imenovanju za predsednika te ustanove izjavil glede zastopstva slovenskih kmetovalcev v zbornici, «da je nedvomno izredno važno vprašanje in da morajo biti kmetovalci zadovoljivo zastopani».

Vladni komisar pa je izjavil predstavnikom slovenskih kmetovalcev, «da vprašanje zastopstva Slovencev podrobno proučujejo in da bo pri imenovanju članov v pokrajinsko gospodarsko konzulto pravično rešeno».

Vse gornje izjave so bile dane ob imenovanju predsedstva trgovinske zbornice, ko vladni komisar ni imenoval v to predsedstvo niti enega Slovenca. Sedaj pa, kot smo to že omenili, se nihče od omenjenih gospodov ni spomnil na svoje novembrske izjave in je bila pokrajinska gospodarska konzulta sestavljena brez slovenskih predstavnikov. Pri sestavi te konzulte pa so imeli največ besede poleg vladnega komisarja in predsednika trgovinske zbornice tudi predstavniki omenjenih političnih strank, katerih tajniki so pred petimi meseci osebno zagotovili, da bodo posredovali za zastopstvo Slovencev v sekcijah trgovinske zbornice in še posebno za zastopstvo slovenskih kmetovalcev v sekciji za kmetijstvo in gozdarstvo.

Vse to dokazuje, da nameravajo italijanske politične stranke na našem področju nadaljevati z diskriminacijsko politiko proti Slovencem. Hkrati pa je to nov dokaz, da se te stranke oziroma njihova vodstva požvižgajo na vse napore v svetu za dosego mirnega sožitja in še posebno na napore italijanske in jugoslovanske vlade za dosego dobrih sosedskih odnosov in za vzpostavitev miru na tem obmejnem področju. Zato so vse te stranke ponovno kandidirale za prihodnje občinske in pokrajinske volitve skoraj vse bivše svetovalce, ki so v tržaškem občinskem svetu vodili ne samo diskriminacijsko politiko proti tržaškim Slovencem, ampak strupeno šovinistično gonjo proti Jugoslaviji, da bi oslabili vsak poskus sprave med obema državama.

ŠE NEKAJ UGOTOVITEV Z ZADNJEGA ZASEDANJA INCA

ŠTEVILNE POMANJKLJIVOSTI V DELOVANJU bolniške blagajne in v nezgodnem zavarovanju

Neskladnosti glede civilne odgovornosti pri nezgodah - Preveč zavarovancev na posameznega zdravnika • Ovire pri priznavanju bolniških podpor itd.

Predvčerajšnjim smo poročali o prvem zasedanju INCA ter dejali, da se bomo še povrnili k vprašanjem, ki so jih na tem zasedanju obravnavali. Obširneje smo omenili glavne pomanjkljivosti zavoda za socialno zavarovanje (INPS) in se le na kratko dotaknili delovanja bolniške blagajne (INAM) in blagajne za zavarovanje proti nezgodam (INAIL), o katerih je bilo na zasedanju tudi mnogo govora.

Ena izmed glavnih pomanjkljivosti nezgodnih rent pri INAIL je ta, da so 1. julija 1950 prilagodili sedanji valuti rente za tiste, ki so jim priznali nad 30 odst. nezmožnosti za delo, medtem ko niso prilagodili rent za tiste, ki so jim priznali manj kot 30 odst. nezmožnosti za delo. Tako se dogaja, da dobe delavci z enako stopnjo invalidnosti, ki so se ponesrečili pred 1. julijem 1950, samo nekaj sto lir rente delavci, ki so se ponesrečili po tem datumu, pa več tisoč lir.

Drugo vprašanje, ki je ostalo še nerešeno, je vprašanje civilne odgovornosti pri nezgodah. Gre za pravo nasprotje med civilnim zakonikom in zakonom proti nezgodam na delu, ki oprošča delodajalca odgovornosti za škodo, povzročeno po nezgodi, ki spada pod zakon o nezgodah na delu. Nadalje je zelo važno vprašanje pomanjkljive zaščite proti nezgodam, ki smo se ga zadnjič že bežno dotaknili. Na ugotovitve sindikatov in INCA, da nezgode stalno naraščajo, odgovarjajo delodajalci in vladni krogi, da je treba pripisati to naraščanje nezgod nepazljivosti, neznanju in površnosti delavcev. Pri tem pa ne upoštevajo, da so delavci podvrženi vedno bolj intenzivnemu ritmu dela, kar jih izčrpava in utruja ter povzroča večje število nezgod. Upoštevati je treba tudi, da je v Trstu povprečje dni, ko se morajo ponesrečenci zdraviti, višje kot v državi. Zato je dolžnost INCA in vseh ki jim je pri srcu zaščita delavcev, posvečati še več pažnje vprašanju nezgod na delu. Predvsem bo treba doseči, da se ustanova za preprečevanje nesreč na delu temeljiteje posveti svojim nalogam in da se ne bo omejevala le na propagando. Na lepakih te ustanove nismo namreč nikoli opazili, da bi opozarjali tudi delodajalce na večjo zaščito in uvedbo varnostnih ukrepov proti nezgodam na delu. Tudi delovanje odborov proti nezgodam v podjetjih je zelo pomanjkljivo. Kjer taki odbori obstajajo, so delavcem neznani in jim predsedujejo kvečjemu eksponenti delodajalcev, ki ne marajo povzročati gospodarjem stroškov za nameščanje zaščitnih naprav.

Kar se tiče bolniške blagajne (INAM), je bila v Trstu mnogo pred podobnimi ustanovami v Italiji. Tu je bila ustanovljena kot pridobitev borbe delavcev že leta 1888 z zelo demokratičnim ustrojem. Do fašistične diktature so bolnisko blagajno upravljali sami delavci. Kljub vsemu zastoju pa so dajatve tržaške INAM še vedno boljše kot dajatve v ostalih krajih države. Seveda ne primanjkuje pomanjkljivosti. Zaradi tega je INAM pri zavarovancih na slabem glasu. Ko delavci hudo zbolijo, se kljub pomanjkanju denarnih sredstev raje zdravijo zasebno in tudi sami kupujejo določena zdravila. Naloga INCA je, intervenirati pri INAM za uvedbo ukrepov, da se napravi konec takemu položaju. Na našem področju velja sistem obveznega rajonskega zdravnika, na katerega se obračajo delavci in njihovi svojci. Pri tem nastajajo razne nevšečnosti. Zavarovanci pogostoma niso zadovoljni z ravnanjem zdravnikov in vidijo v njih nekake svoje nasprotnike. Pri tem je seveda treba upoštevati, kar je tisk že dostikrat ugotovil, da ne morejo zdravniki, ki morajo zdraviti do 3800 zavarovancev, dobro in vestno opravljati svoje službe. Seveda je pri zdravnikih tudi težnja, videti v bolnikih simulante, ki mislijo samo na bolniško podporo. Zaradi preobremenjenosti zdravnikov so predstavniki sindikalnih organizacij v pokrajinskem odboru INAM zahtevali, da se določi za zdravnike splošne medicine največ 1500 zavarovancev.

Delavci so tudi nezadovoljni, ker jih v primeru bolezni pošiljajo od zdravnika k zdravniku za kontrolo. Razni zdravniki skušajo na vse načine odreči bolnikom bolniško podporo in jim čim bolj skrajšati čas okrevanja. Zato je treba poudariti pravico zavarovancev do priziva na zdravniški kolegij, v katerem brani njihove interese zdravnik INCA. Po drugi strani pa naletijo delavci po 180 dneh bolniške podpore na težave, ko bi moral zdravnik izjaviti, da so ozdraveli in da so sposobni za delo. S tem skuša INAM preprečiti, da bi delavec šel ponovno na delo in po določenem času ponovno pridobil pravico do dajatev.

Po zakonu iz leta 1925 in pravilniku o njegovem izvajanju iz leta 1926 imajo zavarovanci pravico do popolne zdravniške oskrbe in oskrbe z zdravili. Znano pa je, da se morajo zavarovanci v nujnih primerih po 17. uri obračati na Rdeči križ ali na zasebne zdravnike. INAM vrača samo majhen del stroškov. Prevoz z rešilnim avtom RK stane 1500 lir, INAM pa vrača 250 lir, in le v primeru prevoza v bolnišnico 1050 lir. Predstavniki delavcev so že večkrat zahtevali, naj uvede INAM nočno službo nujne pomoči. INAM tudi odtrguje tri petine bolniške podpore zavarovanim samcem in eno tretjino družinskim glavarjem, ki se zdravijo zaradi tbc v sanatorijih INPS kar seveda ni upravičeno, ker nima INAM s temi zavarovanci stroškov zdravljenja. Znižanje podpore je upravičeno le v primerih, ko se zavarovanci zdravijo v zdraviliščih INAM.

Prav tako je INAM omejeval zdravniško oskrbo upokojencem ter jim ni priznaval pravice do brezplačnih zdravil. Šele na proteste predstavnikov zavarovancev je to omejitev odpravil.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

KONEC DELOVANJA SPRETNEGA TATU

PO DESETIH TATVINAH končno v rokah pravice

Izprijenec se je specializiral v obiskovanju stanovanj, katerih lastniki so pozabili zapreti vrata

Precej časa so policijski organi vodili preiskavo v zvezi s številnimi tatvinami v stanovanjih v vseh krajih mesta, vendar jim dolgo ni bilo mogoče identificirati tatu, ki je moral biti zelo spreten in katerega je brez dvoma spremljala sreča. A končno so preiskovalni organi zasumili 41-letnega Antonia Papadopula iz Ul. Molin a vento in 20. t. m. so moža aretirali.

Kakor vsak tat je tudi Papadopulo v začetku zanikal vse obtožbe, toda ko so ga nekateri okradenci spoznali, se je moral predati. Mož je imel namreč samo to smolo, da so ga nekateri opazili, ko je s svojim plenom odhajal iz stanovanj ali celo v notranjosti stanovanj in kljub temu se je znal dolgo izogniti policijskim organom.

Med zasliševanjem je končno priznal deset izvršenih tatvin in nekaj poskusov. Mož je namreč vedno izrabljal za svoje vdore odprta vrata stanovanj in tako je avgusta lani stopil v stanovanje Umberta Cavallierija v Ul. Cavana ter možu ukradel tri prstane. Marca letos pa si je prisvojil moške obleke iz omare spalnice Antonia Belletija z Borznega trga 1. Od 1. pa do 5. marca se je priklatil v stanovanja Emme Baldini por. Dominutti iz Ul. Pondares 21 in Ester Martino por. Privileggi iz Ul. Ginnastica ter odnesel v pomanjkanju drugega rjuhe, prte in prevleke, ki jih je nato prodal Margheriti Saitz por. Demori in Giacomini Franco por. Lorusso, ki ju je policija kasneje zaslišala in ju prijavila pod obtožbo neprevidnega nakupa sodišču.

Papadopulo je nadalje priznal več tatvin, o katerih agenti niso niti najmanj sumili, da bi jih izvršil on. Tako je iz nekega stanovanja v Ul. Lazzaretto vecchio ukradel več tisoč lir, iz stanovanja za rojansko cerkvijo 2 moška suknjiča in par hlač, dalje iz stanovanja v Ul. Madonnina nekaj tisočakov in iz stanovanja v II. nadstropju Ul. Toti št. 15 kar celo 7 kg težko gnjat, ki jo je nato med potjo proti domu prodal lastniku gostilne «Baci» v Ul. Molin a vento za 5.500 lir.

Kako predrzen je bil mož, dokazuje ravno dogodek, ki se mu je pripetil med vdorom v nekem stanovanju v Ul. Fonderia. Tedaj je Papadopulo brskal po kuhinji in ker je našel v notranjem žepu suknjiča, ki je bil obešen na stolu, nekaj tisočakov, jih je takoj spravil v žep. Med «delom» pa ga je zmotil moški glas, ki je prihajal iz spalnice in ki je spraševal, kdo je v kuhinji. Papadopulo je nekaj zamrmral in nato naglo izginil ter se tako še enkrat rešil aretacije, ki pa je končno le prišla.

Sedaj je tat v zaporu v pričakovanju sodne razprave, kjer se bo moral zagovarjati zaradi svojega nepoštenega delovanja.

VOLILNA ZBOROVANJA

KP: ob 17.15 zadnje postajališče filobusa 19: Tomaselli in Tominez; ob 18.30 Vicolo Osp. Militare: Pescatori in Gombač; ob 19.30 gostilna Zajc v Rocolu: Derosa in Bravin; ob 20 Gropada: A. Gerlanc in Stanka Hrovatin.

Poželenje po tujem motorju spravilo mladega tatiča v zapor

Mladi tatovi motornih koles vseh vrst so se pri nas v zadnjem času res razmnožili. Kljub temu da so nekateri že padli v roke pravici, kar bi moralo biti drugim v opomin, se še vedno najde kak pobalin, ki se ne zaveda, kaj ga čaka, če ga ujamejo, ali pa ga morda niti ne zanima.

Žal je ta strast za skuterje zajela že 15-letne fante; med te spada tudi Pietro M. iz Ul. Doda, ki se ni znal upreti skušnjavam, ko se je predvčerajšnjim znašel pred lepim motornim kolesom vrste «Motom», katerega je opazil pred openskim poštnim uradom.

Mladenič se je dvakrat ozrl naokoli in ko je ugotovil, da ga nihče ne gleda, se je vsedel na vozilo in se odpeljal, kot bi bil gospodar. Hitrost pa ga je premamila in izprijenec je pognal s polno paro, vendar se je v bližini Nabrežine končala njegova pustolovščina, ki ga bo seveda drago stala. Na cesti sta stala agenta prometne policije; morda zaradi prevelike brzine morda pa tudi zaradi suma, ki ga je vzbujal Pietro M., sta ga ustavila; tedaj je fant izgubil prisebnost: na zahtevo predložitve dokumentov je začel jecljati in končno je moral priznati, da je vozilo ukradel. Slednjega so vrnili 48-letni Heleni Šustar por. Vidali od Janov 28, medtem ko je mladenič v zaporu, kjer ga bodo zaslišali sodniki in ga nato verjetno izpustili na začasno svobodo. Seveda se bo moral kasneje zagovarjati pred sodiščem za mladoletnike.

Padec otroka

S prognozo okrevanja v 5 ali 8 dneh so morali včeraj proti večeru sprejeti na II. kirurškem oddelku 5-letnega Danila Serlija iz begunskega taborišča v Padričah, katerega je spremil njegov starejši brat v bolnišnico.

Ta je obrazložil, da je neki njegov znanec peljal otroka na kolesu po taborišču na Opčinah in da sta nepričakovano oba padla. Medtem ko se vozač ni ranil, si je njegov brat povzročil precejšnjo rano na levi nogi.

Prometna nezgoda

S precejšnjim strahom in z materialno škodo se je predvčerajšnjim zvečer okoli 23. ure končala prometna nezgoda dveh avstrijskih šoferjev, ki sta bila v kabini tovornika s prikolico. Moža, 32-letni Franz Kafka in 36-letni Johann Staradal, oba z Dunaja, sta se peljala s tovornikom po trbiški cesti in ko sta prišla v bližino Devina, je težko vozilo iz do sedaj še nepojasnjenih razlogov zašlo s ceste. Medtem ko je tovornik obstal na robu ceste, pa se je prikolica prevrnila, pri čemer se je seveda blago, ki so ga prevažali, razsulo na cesti.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Vzel in zastavil je kožuh in šivalni stroj sostanovalke

Sodišče je milo ravnalo z njim in ga obsodilo samo na dva meseca zapora pogojno

51-letni Riccardo Gozzi iz Ul. Gozzi 5 si je pred leti našel vdovo, s katero je nato nekaj časa delil streho. Njuno skupno življenje je potekalo mirno vse do septembra 1954, ko je moža premamil lep kožuh iz ruskega mačka, last vdove. Ker se je možu zdela prilika ugodna, je kožuh vzel ter ga odnesel zastavit v zastavljalnico, kjer je dobil 18.000 lir in seveda polico. Kasneje pa je ukradel svoji sostanovalki še šivalni stroj in tudi tega zastavil. S tem se je njegova denarnica napolnila s 14 tisočaki, medtem ko je polico izročil kot jamstvo za posojilo 1000 lir lastniku nekega bara v Ulici Ghega.

Ko je ženska opazila tatvino kožuha in stroja, je seveda zadevo takoj prijavila policijskim organom, ki so zasumili v Gozzija, še posebno, ker je mož imel svoje stanovanjske ključe. Moža so aretirali in po priznanju so ga prijavili sodnim oblastem ter ga izpustili na začasno svobodo.

Sedaj pa se je mož predstavil sodnikom in ti so milo ravnali z njim, ker so ga obsodili le na 2 meseca in pet dni zapora in še to pogojno ter brez vpisa v kazenski list.

Preds. Fabrio, tož. De Franco, zap. Rachelli, obramba odv. Scocchi.

Nezgodi v ILVI

Včeraj sta se v livarni ILVA v Škednju pripetili kar dve nezgodi na delu. Žrtvi sta bila 37-letni Aldo Grebello iz Ul. Imbriani in 50-letni Henrik Kuhar od Sv. M. M. Sp. št. 749, ki sta se morala zateči po zdravniško pomoč v bolnišnico.

Prvi je prišel v bolnišnico okoli 9.45 Grebello, ki je bil precej opečen po podlahtnici leve roke, obrazu in vratu, vendar zadeva ne bo nevarna, ker so ga zdravniki po nudeni pomoči odslovili s priporočilom 10-dnevnega počitka in zdravljenja v domači oskrbi.

Delavec je povedal, da ga je med delom oblilo tekoče železo.

Na Kuharja pa, ki je bil zaposlen v isti železarni, se je okoli 10. ure zvrnil cel kup lesenih stojal in ker so bile bolečine precej hude, se je okoli poldne odpravil v bolnišnico. Njega pa so zdravniki zaradi raznih udarcev po ramenu in prsnem košu iz previdnosti pridržali na ortopedskem oddelku, vendar se tudi zanj zdravljenje ne bi smelo podaljšati nad 10 dni.

Dve hudi nezgodi

76-letni Mario Cersicla iz Ulice S. Marco 19 je sinoči ob 21.25 tako nesrečno padel v svojem vrtu, da so ga morali sprejeti na prvem kirurškem oddelku, kjer so mu ugotovili številne poškodbe. Zdravniki so zaskrbljeni zaradi njegovega resnega zdravstvenega stanja.

Bruno Voretti, star 61 let, iz Ul. 20. septembra 54 je sinoči hotel prekoračiti cesto v Barkovljah, pri čemer ga je povozil Fiat 600, katerega je vozil Giorgio Zanchetti, star 21 let iz Ul. Cologna 68. Voretti je pri tem dobil številne poškodbe po telesu in na glavi, zaradi česar so si zdravniki pridržali prognozo.

Z avtom v tovornik

Okoli pol štirih popoldne se je 41-letni Leandro Zenato iz Fossò pri Rovigu vozil s svojim Fiatom 1100 po Nabrežju O. Avgusta in ko je privozil do križišča z Ulico G. Cesare, je trčil v tovornik.

Zenato je imel precej sreče, ker se je rešil brez poškodb, kar bi se lahko reklo tudi o njegovi 28-letni sestri Bianci, ki se je vozila z njim. Ta se je samo pošteno prestrašila in zaradi živčnega šoka so jo morali z rešilnim avtom odpeljati v bolnišnico, kjer so jo pridržali na opazovalnem oddelku.

Ljudska prosveta

Izvršni odbor Slovenske prosvetne zveze v Trstu bo imel sejo v petek 27. t. m. ob 18. uri na sedežu v Ul. Roma 15.

NOČNA SLUŽBA LEKARN V APRILU

Davanzo, Ul. L. Bernini 4; Gusti, Strada del Friuli 7 (Greta); Millo, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Tamaro-Neri Ul. Dante 7; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO V TRSTU

priredi 5. maja t. l.

POMLADANSKI PLES

v mali Rossettijevi dvorani

Igral bo «VESELI TRŽIŠKI KVINTET» iz Tržiča na Gorenjskem

Oglasni oddelek

TRST

Ul. sv. Frančiška 20/III

tel. 37-338

sprejema inserate, male oglase, osmrtnice in drugo od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

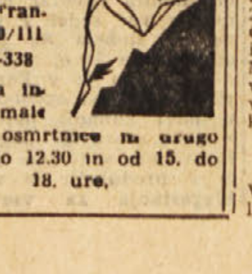

Fotografije s plesa Glasbene Matice in od nastopa gojencev SNG so na ogled v Tržaški knjigarni v Ul. sv. Frančiška 20.

Fotografije z nastopa najmlajših PD «I. Cankar» so na ogled pri vratarju v Ul. Montecchi 6.

GLEDALIŠČA

GLEDALIŠČE VERDI

V soboto ob 21. uri bo v gledališču Verdi peti koncert Tržaške filharmonije pod vodstvom dirigenta M. Lorina Maazela. Sodelovala bo znana sopranistka Gloria Day.

Na sporedu: Hindemith, Britten in Schubert.

KINO

Rossetti. 15.00: «Vojaško sodišče», G. Cooper, C. Bickford.
Excelsior. 15.00: «Tetovirana vrtnica», A. Magnani, B. Lancaster.
Fenice. 15.00: «Stražnik, prvi stražnik, brigadir in maresciallo», A. Sordi, P. De Filippo.
Nazionale. 15.00: «Avtomobilski tatovi», W. Campbell, M. Van Doren.
Filodrammatico. 16.00: «Pionirji v Aljaski», A. Baxter, J. Chandler.
Supercinema. 16.00: «Stavka žena», J. Crain, G. Nader.
Arcobaleno. 15.30: «Deževje v Ranchipuru», L. Turner, F. Mac Murray.
Astra Rojan. 16.00: «Nagana», B. Laage, R. Baldini.
Capitol. 16.00: «Največja ljubezen na svetu», A. Sheridan, S. Cochran. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Cristallo. 15.30: «Neizprosni», C. Gable, J. Russell. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Grattacielo. 16.00: «Vražji general», C. Jurgens, M. Koch.
Alabarda. 16.00: «Igralnica», R. Hudson, A. Baxter. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Ariston. 16.00: «Lord stoletja», T. Curtis, J. Adams. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Armonia. 15.00: «Sakiss», indijansko maščevanje», S. Brady, F. Tucker.
Aurora. 16.30: «Izprijena mladina», J. Dean, N. Wood. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Garibaldi. 15.30: «Okrvavljene roke», W. Morris. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Ideale. 16.00: «Zapuščena», H. Remy, J. Douglas.
Impero. 16.00: «Prijateljice», E. Rossi-Drago, G. Ferzetti. Mladoletnim prepov. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Italia. 16.00: «Mogambo», G. Kelly, Ava Gardner. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
S. Marco. 16.00: «Raziskovalci neskončnosti», W. Lundigam, D. Addams. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Kino ob morju. 16.00: «Moč usode», Tito Gobbi. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Moderno. 16.00: «Ko si pri meni», M. Shell. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Savona. 15.30: «Sinovi stoletja», D. Martin, J. Lewis.
Viale. 16.00: «Desetorica iz legije», B. Lancaster, J. Lawrence. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Vittorio Veneto. 15.30: «Lov na tatu», G. Kelly, C. Grant. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Belvedere. 15.30: «Norosti», A. Fabrizi, C. Del Poggio. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Marconi. 16.00: «Nad usodo», E. Parker, G. Ford.
Massimo. 16.00: «Na Zahodu nič novega». Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Novo cine. 16.00: «4 iz medicine», D. Bogarde. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Odeon. 16.00: «Otrok drugega», J. Lia Amanda.
Radio 16.00: «Naboj v cevi», J. Simmons, R. Calhoun. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Venezia. 15.30: «Revščina in plemenitost», Totò, S. Loren. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Skedenj. 18.00: «Hlevar in princesa».

RADIO

ČETRTEK, 26. aprila 1956

TRST POSTAJA A

11.30 Lahka glasba; 12.00 Predavanje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Melodije iz revij; 13.30 Glasba za štiri klavirje; 14.00 Orkester Jankovič; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Franck: Kvintet za klavir v f-molu; 18.36 Ameriški zbori; 19.00 Polke in mazurke; 19.15 Šola in vzgoja; 19.30 Priljubljene melodije; 20.00 Sport; 20.05 Vesela glasba; 20.30 Slovenski oktet; 21.00 Dramatizirana zgodba; 21.30 Večerne melodije; 22.00 Predavanje; 22.15 Schumann: Simfonija v C-duru; 22.50 Večerni ples.

TRST I.

11.30 Operna glasba; 16.45 Igra orkester Angelini; 22.35 Umberto Giordano: «Fedora», 1. del.

KOPER

Slovenska poročila: 14.15. Italijanska poročila: 6.15. 12.30. 17.40. 22.30

5.00-6.00 Spored iz Ljubljane; 6.00 Jutranja glasba; 6.40 Glasba za dobro jutro; 7.00-8.00 Spored iz Ljubljane; 11.00-12.00 Spored iz Ljubljane; 13.30 Glasba po željah; 14.40 Zabavna glasba; 15.00-16.00 Spored iz Ljubljane; 16.00 Godalni orkester; 16.20 Četrtkov koncert; 17.55 Intermezzo; 18.00-19.25 Spored iz Ljubljane; 19.25 V francoskem stilu igra ansambel Yvette Horner; 20.00-22.15 Spored iz Ljubljane; 22.15 Priljubljene ameriške skladbe; 22.45 V valčkovem ritmu; 23.15 Za ples.

SLOVENIJA

11.05 Za dom in žene; 11.15 Lahka in zabavna glasba; 11.45 Skladatelji partizani — mladini; 12.00 Opoldanski operni spored; 12.40 Koncertni valčki; 13.35 Nekaj priljubljenih orkestralnih skladb; 14.30 Novi filmi; 14.40 Umetne in narodne pesmi poje ženski zbor «France Prešeren»; 15.15 Zabavna glasba; 15.40 Utrinki iz literature - Ivan Jan: Titova vas pod Stolom; 16.00 Glasbene uganke; 17.15 Želeli ste — poslušajte!; 18.10 Pesem skozi stoletja; 18.30 Družinski pogovori - Asistent Ivan Toličič: Razne učne in vzgojne težave v puberteteném obdobju; 18.45 20 minut z orkestrom David Rose; 20.00 Kulturni obzornik; 20.15 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; 21.00 K. H. Macha: Maj (literarna oddaja); 21.30 L. v. Beethoven: Godalni kvartet v A-duru op. 18 št. 5 (Barylli kvartet).

TELEVIZIJA

17.30 Spored za otroke; 20.30 Vesti; 21.00 Odnehaš ali nadaljuješ; 21.50 Oni menijo.

NEMŠKI SOCIALDEMOKRATI IN VPRAŠANJE BUNDESWEHRA

Bodo v Zapadni Nemčiji ustanovili poklicno vojsko?

Na pomlad lansko leto se je v Zahodni Nemčiji razvilo široko delavsko gibanje proti ponovni oborožitvi ter ustanovitvi novega «Wermachta». Del vodstva sindikatov in Socialdemokratske stranke pa je skušal to gibanje zatreti. Ko se je gibanje že močno razvilo in se povezalo tudi s stavko 600 tisoč kovinarjev, je predsedstvo Socialdemokratske stranke uradno izjavilo, da se z njim ne strinja.

Omenjeno gibanje je v takih okoliščinah, se razume, končno zamrlo. Razvila se je nato ostra diskusija o tem, ali je bilo to posledica določenega stališča vodstva Socialdemokratske stranke kot celote ali samo določenih vplivnih skupin v tem vodstvu. Ker pa je gibanje vtem že bilo zatrto, je taka diskusija mogla biti samo še akademskega značaja. Seveda je vodstvo socialdemokratov, boječ se pasivizacije svojih množic in pa pod pritiskom kritike, znova potrdilo svoje principialno stališče proti oborožitvi Zahodne Nemčije, ki da «bo postala nova nepremagljiva zapreka na poti združitve obeh Nemčij...» itd.

Razvoj dogodkov v svetu je vsekakor potrdil stališča, ki jih je zahodnonemška socialdemokratska stranka v splošnem zavzemalo do vprašanja ponovne oborožitve in vzpostavitve nemške vojske. Nadaljnja dosledna borba za njihovo uveljavitev bi pozitivno vplivala i na stanje navznoter same socialdemokratske stranke i v smislu njene afirmacije kot miroljubnega, ustvarjalnega činitelja v mednarodnem merilu. Zdelo se je, da bo Socialdemokratska stranka borbo v tem smislu tudi zares nadaljevala, posebno, ker je tudi celotno vzdušje v svetu tako, da omogoča na tem področju boljše in hitrejše uspehe.

Prišlo pa je v zadnjem času do nekaterih dogodkov, ki ne upravičujejo takih upov. Po poročilih bonnskega časopisja je namreč pred kratkim prišlo do sestanka med vodstvom vladne koalicije in predstavniki Socialdemokratske stranke, kjer se je razpravljalo prav o stališču socialdemokratov do vprašanja oborožitve. Vladno stranko je zastopal Krone, eden najožjih Adenauerjevih sodelavcev, Socialdemokratsko stranko pa Ollenhauer. O vsebini razgovorov ni bilo vedeti nič natančnega, šele na svečanem zasedanju parlamenta, dne 6. marca, se je izvedelo, da so imeli prav oni, ki so trdili, da je bilo na omenjenem sestanku med Kronejem in Ollenhauerjem doseženo popolno soglasje v vseh osnovnih vprašanjih.

Istega dne je bilo na dnevnem redu zasedanja tudi vprašanje zakona o nekaterih spremembah, oziroma dopolnitvah ustave. Po dosedanji ustavi (ki je bila izdana leta 1949, torej v času, ko je nemško ljudstvo še močno občutilo posledice vojnih grozot in bi sleherna težnja po obnovitvi nemške vojske naletela na vsesplošni odpor) je bila vzpostavitev nove nemške vojske, naj si bo v taki ali drugačni obliki, prepovedana. Da bi se torej mogel glasovati ustrezni novi vojni zakon, je v prvi vrsti bilo treba iz ustave odstraniti omenjeno prepoved, oziroma vnesti vanjo nove klavzule, ki bi omogočile ustanovitev «Bundeswehra». Za to je bila potrebna dvetretjinska večina v obeh domovih, v parlamentu in senatu. Te večine Adenauer dolgo časa ni mogel doseči, ker so se temu zoperstavljali socialdemokrati. Na zasedanju dne 6. marca je potemtakem prišlo do pravcate senzacije, ko je od prisotnih 410 poslancev (trideset socialdemokratov se zasedanja demonstrativno ni udeležilo) 360 glasovalo za sprejetje novega vojnega zakona in samo 20 proti.

To stališče Socialdemokratske stranke je izzvalo silovito kritiko od strani članov stranke kot mnogih drugih. Osnova te kritike je v konstataciji, da je vodstvo Socialdemokratske stranke s svojim novim stališčem, da je treba glasovati za spremembo ustave, dejansko omogočilo ponovno oborožitev Zahodne Nemčije ter vzpostavitev nove nemške vojske, torej dve stvari, proti katerim ka je Socialdemokratska stranka vselej borila.

Po mnenju pariškega «Le Monda» predstavlja to stališče Socialdemokratske stranke samo novo etapo v nekih njeni novi in že izdelani liniji, po kateri, baje, ne bo težko najti neki skupen jezik z vlado kanclerja Adenauerja. Kot poroča isti časopis, bi tudi predlog socialdemokratov, da se uvede splošna vojaška obveznost, marveč ustvari nekakšna profesionalna armada (Berufsarmee), sodil v omenjeno linijo. S tem se, kot poročajo, strinja tudi generalštab nove zahodnonemške vojske.

Toda, kaj dejansko pomeni takle predlog? Resda bi z njegovo uveljavitvijo zahodnonemška vojska štela namesto pet sto samo dve sto tisoč mož, toda le-ti bi bili tako do popolnosti izvežbani profesionalci, da bi se v določenem trenutku lahko vsi spremenili v oficirje. Teh 200 tisoč oficirjev pa bi lahko poveljevalo milijonskim armadam. Povsem odveč bi bilo še posebej poudarjati, kakšne možnosti bi se na ta način ustvarile za vse one, ki še vedno sanjajo o posebnem mestu in vlogi, ki bi ju Nemčija morala imeti v Evropi in svetu.

Poleg omenjenih kritik na račun glasovanja socialdemokratskih poslancev (izvzemši onih 20, ki so glasovali proti, in onih 30, ki se zasedanja demonstrativno niso udeležili), se je glede tega oglasil tudi vzhodnonemški radio. Prav posebno je napadel neki govor, ki ga je v Berlinu imel Ollenhauerjev namestnik Melies. Ta je namreč zraven drugega govoril tudi «o nevarnih prazninah, ki jih lahko nova ruska taktika ustvari v obrambi Zahoda, in o potrebi, da Socialdemokratska stranka o tem vodi računa».

Brez dvoma, da vse to samo škoduje splošnim naporom za mednarodno pomiritev nasploh, še prav posebno pa onemogoča možnosti, da pride do zbližanja med Zahodno Nemčijo in Vzhodnimi državami, kar je osnovni pogoj tudi za nadaljnje reševanje vprašanja nemške združitve.

Cemu torej omenjena socialdemokratska stališča? Zdi se, da je težnja za sodelovanjem med vlado in socialdemokrati temu glavni vzrok. Zakaj in v kakšne svrhe, pa še ni jasno.

Skulpture nad portalom katedrale v Reimsu

Evropska avtomobilska industrija na letošnji razstavi v Turinu

Citroen DS 19 - «boginja» vodi z dvajsetletno prednostjo - Novi Renault Dauphine (845 kub. cm, 30 HP, 115 km na uro), najmlajši brat zelo razširjenega Renault 4 CV, ideal za milijone Francozov - Nemški Porsche, največja privlačnost letošnje razstave

Mednarodna avtomobilska razstava v Turinu nam ne nudi možnosti za pregled in vzporejanje celotne evropske avtomobilske proizvodnje ker so na tej razstavi zastopane, poleg Italije, le Francija, Anglija in Nemčija. Upati je, da bomo v ozračju popuščanja mednarodne napetosti in postopnega zbliževanja med narodi in vedno širšega vsestranskega sodelovanja med njimi vendarle doživeli tudi razstavo vsega onega, kar najboljšega proizvaja sodobna evropska in svetovna industrija na tem področju. V pričakovanju tega dogodka pa si oglejmo na kratko, kaj so na tej razstavi pokazale zgoraj omenjene tri evropske države, ki imajo v evropski avtomobilski proizvodnji nedvomno vodilno mesto.

Francija. Francosko avtomobilsko industrijo zastopajo na razstavi štiri podjetja, ki s svojo proizvodnjo obvladajo francoski avtomobilski trg (odsotna je le *Dyna Panhard*): *Peugeot, Citroen, Renault* in *Simca*. Od teh se nam le *Peugeot* predstavlja brez novosti (z njeno že mlado izdajo 403 smo se spoznali na lanski turinski razstavi), medtem ko se nam ostale tri predstavljajo v novi izdaji, ki je italijanski publiki še povsem neznana.

Citroen DS 19 (la *déesse*), po začetnicah D in S, kar pomeni v francoščini hkrati tudi «boginjo») je z razstavljeno tipo učinkovala kot bomba že na poslednji pariški razstavi. Po mnenju strokovnjakov, gre za revolucionaren avto, ki naj bi imel dvajset let prednosti pred ostalimi avtomobili vsega sveta. Oglejmo si torej njegove značilnosti.

Njegova zunanja linija je nedvomno prijetna in nova v primeri s starokopitnostjo prejšnjih modelov (da ne govorimo o estetsko zelo grdem «2 HP». Njegov prednji del so zaradi njegove preprostosti označili za «frančiškanski». V profilu je tudi pri njem ohranjena za francosko avtomobilsko proizvodnjo značila «nesmrtna» poševna linija, ki nas spominja na trup letala. V splošnem pa je zračen, prostoren in udoben, z zelo prostornim prtljažnim prostorom. Zanimiva je nova oblika volana, s čimer je odpravljena nevarnost, da vam v primeru nesreče predre prsni koš. Toda novosti zadevajo predvsem mehanično plat, in to ne toliko motor (4 cilindri, 190 kub. cm, 75 HP, 4500 obratov in 140 km na uro), kolikor pravcato centralno na oljni pritisk za vse operacije upravljanja: zavore, volan, prestava, sklopka. Skratka: edino pripombo, ki bi jo mogli staviti k temu izrednemu mehanizmu je ta, da je morda pretirano popoln!

Naslednji avto, ki je naletel na navdušen sprejem svetovnega tiska, je druga francoska novost: *«Renault Dauphine»* (4 cilindri, 845 kub. cm, 30 HP, 115 km na uro), tri prestave, motor zadaj. Gre za izboljšano izdajo starega, zelo razširjenega *«Renault 4 CV»*, ki predstavlja idealno motorno vozilo za milijone Francozov (in ne samo Francozov!).

Naj omenimo še *Simco*, ki razstavlja novi 1300, v raznih variantah, štirimi in dvemi vrati, in *kabriolet* «Weekend».

Anglija. Angleška avtomobilska industrija se med vsemi najbolj krčevito oklepa starih modelov. Vsa podjetja razstavljajo lanskoletne modele: variacije zadevajo le podrobnosti, ne pa bistvene mehanične ali estetske plati. Položaj angleške avtomobilske industrije ni ravno rožnat: politika krčenja notranje potrošnje in omejevanje prodaje na obroke sta zmanjšala obseg notranjega tržišča, tako da se tudi zaradi tega ta industrija ne spušča v novotarije. Na razstavi je zastopanih šestnajst podjetij, ki jim načeluje Rolls Royce in Bentley s staro linijo iz leta 1928. Pri nekaterih opažamo celo povratek na staro, predvsem kar se tiče pretičnega vzvoda, ki se je z volana spet preselil na staro mesto. In to ni morda le slučajno, zlasti če gre za manjša vozila, z dvema ločenima prednjima sedežema, kjer je pretični vzvod na volanu povsem odveč.

Nemčija. Na letošnjo razstavo je Nemčija poslala 11 različnih modelov z mnogimi malimi, včasih praktičnimi in i- najdljivimi, včasih zapletenimi novostmi. Največje zanimanje je vzbudil Porsche, z motorjem zadaj, z izredno nizko in podolgovato linijo; toda če hočeš zlesti vanj, se moraš skoro vreči na tla. Ko si pa noter, je kar neverjetno, kako se počutiš udobno kljub temu, da se ti od zunaj zdi izredno majhen. To je posledica tega, da je motro vgrajen zadaj.

Za opis modelov, ki jih razstavlja Mercedes, bi bil potreben članek zase, ker tu imaš avtomobile za vse okuse: od onega za miroljubne filistre, do najmodernejših za mlade in športne ljudi, da ne omenimo slovitega «300 SL» in onega na Dieselov motor.

Na drugi skrajnosti imamo avtomobile na dvotaktni motor, ki jih proizvaja le Nemčija. Kazno je, da ima nemška avtomobilska industrija zaupanje v motorje te vrste, kajti povsod drugod se je dvotaktni motor obdržal le pri motornih kolesih.

Jesenjin in Pasternak sta bila rehabilitirana

Sovjetski kritik Mark Sčeglov je v moskovski reviji «Novij mir» (Novi svet) priobčil članek o pesniku Jesenjinu, z naslovom «Jesenjin danes». Začel ga je z zanimivo ugotovitvijo, da je bila pesniška zbirka, izdana ob priliki tridesetletnice pesnikove smrti, razprodana v enem samem dnevu. Od sto petdeset tisoč izvodov te izdaje, je rečeno v članku, ni ostal v knjigarnah dobesedno niti eden več.

Primer sam na sebi je tem zanimivejši, če upoštevamo, da se, kar zadeva Jesenjinova dela, v vseh povojnih letih skupaj ni izdalo in hkrati razprodalo toliko izvodov njegovih del. Vsekakor je bila to posledica dosedanjih teženj, da se pomen Jesenjinovega pesniškega opusa zmanjša kljub njeni visoki lirski vrednosti, ki je velikega in trajnega značaja.

Dejstvo, da so se zdaj njegova dela izdala v dveh obsežnih zvezkih in pa, da je število njunih izvodov preseglo vse dosedanje naklade njegovih del, dokazuje, da se je obenem tudi odstopilo od določene napačne ocene Jesenjinove umetniške vrednosti, ki je bila doslej v veljavi. O tem pričajo tudi članki, ki so bili o Jesenjinu v Moskvi objavljeni v teku zadnjih mesecev. Kritiki Gasarjan, Zelinski in kot omenjeno Sčeglov se zdaj o Jesenjinovi poeziji izražajo z najbolj pozitivnimi izrazi, poudarjajoč njeno lepoto in svojsko lirsko neposrednost. V teh člankih se sicer če vedno v odnosu do Jesenjina opažajo določene rezerve, od teh nekatere povsem brez osnove, navzlic temu pa se mu v sovjetski poeziji določa ustrezno mesto.

Do podobne revizije stališča je prišlo tudi v odnosu do še živečega sovjetskega pesnika Borisa Pasternaka. V teku zadnjih osem let se je bil Pasternak kot pesnik samo enkrat oglasil. V nekem časopisu je bil objavil kakih deset svojih pesmi, nakar ga je kritik Vladimir Jarmilov takoj napadel. Leta 1948 so Pasternakovo poezijo označili za sovjetskemu ljudstvu neprimerno. V letošnji februarski številki moskovskega časopisa «Znamja» (Zastava) pa se Pasternakova pesnitev «Devetstopeta», napisana še pred tridesetimi leti, omenja kot zelo pomembno delo. V almanahu «Književna Moskva», ki je bil izdan ob priliki 20. kongresa, je bil objavljen njegov članek o prevodih Shakespearovih tragedij. Ni izključeno, da bodo temu sledila kaka njegova nova, izvirna dela. Na to navaja med drugim dejstvo, da je Konstantin Fedjin, na sestanku književnikov in umetnikov Vzhodne ter Zahodne Evrope, ki se je konec prejšnjega meseca vršil v Benetkah, predložil, da se na prihodnji sestanek povabi tudi Boris Pasternik.

* * *

V Ljubljani bo do 27. t. m. odprta razstava sodobne litografije ZDA, Razstavljenih 77 del omogoča lep pregled sodobne ameriške ustvarjalnosti na tem področju. Ista dela bodo nato razstavljena v zagrebški mestni galeriji sodobne umetnosti, potem pa še v ULUS galeriji v Beogradu.

* * *

Maja meseca bodo v jugoslovanski galeriji v Parizu odprli zanimivo razstavo, ki bo Parižanom, omogočila, da se seznanijo z jugoslovansko narodno umetnostjo. Na tej razstavi, ki jo priredi jugoslovanska komisija za kulturne zveze z inozemstvom, bodo prikazani proizvodi srbske kmečke barvane plastike. Razstavne predmete sta pripravila ter uredila Branislav in Zdenka Živković, slikarja iz Beograda.

* * *

V prvi polovici maja bo splitska opera praznovala desetletnico svojega delovanja. Ob tej priložnosti bodo v Splitu nastopili številni gostje iz države in inozemstva. Na sporedu bodo baletna in operna dela: Ero z onega sveta, Vrag na vasi, Ekvinokcij, Tujec, Aida, Rigoletto, Othello, Turandot, Gioconda, Faust in druga dela. Izšla bo tudi publikacija «Zgodovina splitske Opere».

* * *

Znani ameriški pisatelj Norman Mailer, avtor romana «Goli in mrtvi», ki je bil preveden tudi v hrvaščino, bo letos na jesen obiskal Jugoslavijo. Njegovo delo «Goli in mrtvi» smatrajo za eno najboljših, kar jih je po vojni izšlo v Ameriki.

* * *

Italijanski pisatelj Alberto Moravia je pred kratkim objavil svojo prvo dramo. Zanjo je vladalo ogromno zanimanje. Kritiki menijo, da Moravijeva drama «Beatrice Cencis ni pravo odrsko delo, marveč dramatiziran roman. Objavljena je bila v reviji «Botteghe Oscure», igralec Vittorio Gassman pa je prvo dejanje tega zelo zanimivega dela bral številni publiki v dvorani rimske Univerze.

* * *

Ameriški pisatelj Irwin Shaw, znan po svojem romanu «Mladi levi» je napisal nov obsežen roman «Lucy Crown». V njem obravnava razkol družine, ki ga je povzročila nezvestoba žene. Kritiki se o njem izražajo zelo ugodno.

PREJELI SMO

REPUBLIKA. St. 2, leto 12. Uredništvo: Zagreb, Prilaz Jugoslovenske Armije št. 2; odgovorni urednik Ivan Dončević — Uprava Zagreb, Prilaz JNA 2. Cena 200 din.

POSLEDICE TRMASTE POLITIKE AGRARCEV

Na riževih poljih se obeta nova brezposelnost

Ko smo nekoč brali, da so v Braziliji kurili lokomotive s kavo, ker je proizvajalci «niso imeli kam dati», se nam je zdelo nekaj nerazumljivega, saj smo vendar mi komaj zmogli, da smo si kupili nekaj dek kave za vsakdanjo rabo. V ZDA so v istem času zažigali ali pa metali v morje pšenico, češ da je ne morejo prodati. V istem času pa so v Indiji in tudi drugod umirali deset tisoči ljudi za lakoto. Tako v prvem, kot v drugem primeru je bil izgovor, da je blaga preveč, da ga ne morejo prodati. Vsakomur pa je znano, da ni šlo za to, ker se je tržišče vedno našlo, pa čeprav po nekoliko nižji ceni. Tako imajo na pr. tudi sedaj v ZDA na zalogi velikanske količine hrane, predvsem žitaric, ki jih po nižji ceni prodajajo deželam z nezadostnim pridelkom in včasih — v sicer zelo redkih primerih — celo zastonj, da bi se tako otresli stroškov za ohranitev tega blaga, da bi jim ne šlo po zlu.

Glavni vzrok zgoraj omenjenih nečloveških primerov, namreč kurjenja s kavo in zažiganja pšenice pred leti v Ameriki, pa je bila špekulacija veleposestnikov, da bi ohranili visoke cene svojim pridelkom. Sicer ne v taki obliki, toda v bistvu nekaj podobnega se dogaja zadnje čase tudi v Italiji. Marsikomu se bo zdelo to čudno, ali celo neverjetno. Pa ni tako. Italija je eden zelo važnih pridelovalcev riža. Cele pokrajine v severni Italiji se ukvarjajo s pridelovanjem riža in v tej panogi je zaposlenih na desettisoče stalnih in sezonskih delavcev. S pridelovanjem riža se ukvarjajo predvsem srednji kmetje in veleposestniki. Slednji imajo praktično monopol nad proizvodnjo in prodajo na debelo. Ker pa je zaradi politike visokih cen ostalo v skladiščih precej neprodanega blaga, so se veleposestniki — ki so povezani med seboj v posebni organiziciji — domenili, da bodo zmanjšali površine, ki so bile po navadi zasejane z rižem. S tem bi se pridelek zmanjšal in iz skladišč bi stare zaloge lahko prodali po isti visoki ceni. Čeprav ne gre tu za sežiganje pridelka, kot pred leti v Ameriki, je cilj vedno isti. Cene naj ostanejo visoke, saj bo dobiček pri tem ostal isti ali celo večji, ker bo za manj obdelane površine potrebnih manj delovnih rok in bodo zato stroški manjši.

Jasno je, da so s tem prizadeti vsi revnejši sloji, ki jim je riž v tej ali oni obliki vsak dan na mizi. Toda ni vse le v tem. Po računih, ki so jih napravili strokovnjaki, bo pri letošnjem sezonskem delu zaposlenih na riževih poljih v nižji Padski nižini kar 15 tisoč manj plevk (mondine) in pa seveda tudi ustrezno število moških delovnih sil, ki bodo tako pomnožili že itak veliko število stalno ali delno brezposelnih ljudi.

Da je to vprašanje zelo pereče, nam priča vrsta protestnih zborovanj, ki so jih pred nekaj dnevi organizirale sindikalne organizacije v pokrajinah, kjer je pridelovanje riža zelo važna ali celo najvažnejša panoga poljedelstva, kot na primer v Ferrari, Vercelliju, Modeni, Mantovi in drugod.

Kot vidimo, je špekulacija veleposestnikov očitna in vsakdo bi pričakoval, da bodo v tem primeru posegle vmes državne oblasti. Žal pa temu ni tako in do sedaj vsaj imajo veleposestniki povsem proste roke, dočim so delavci prepuščeni samim sebi.

V pretekli zimi je izreden mraz uničil mnoge posevke, zelo so utrpeli tudi oljčni nasadi. In kot vemo, so začele cene oljčnemu olju skakati že pred mrazom. To se bo verjetno nadaljevalo, pa čeprav je skušala vlada poseči vmes z državnimi zalogami olja. V primeru riža pa, kjer bi bil državljan lahko z nižjo ceno nekoliko oškodovan za zvišanje drugih cen, pa državne oblasti ne posežejo vmes, kot bi bile v dogovoru z veleposestniki. Zato je povsem razumljivo, da vzbuja to precejšnje nezadovoljstvo proti taki gospodarski politiki vlade in predvsem večinske stranke.

Lahek kostim iz rdeče-belo črtastega blaga. Jopica je spredaj scela in se zapenja ob strani kot krilo

POTREBNO DELO PO DOLGIH ZIMSKIH MESECIH

Kako bomo očistile pohištvo in stanovanje

Hladni dnevi so končno vendarle za nami in čeprav imamo te dni bolj deževno vreme, je gotovo, da bomo v kratkem imeli zares lepo, suho vreme, ki ga marsikatera gospodinja zares težko pričakuje, kajti kljub njeni pridnosti se je v stanovanju nabralo toliko dela, da go bodo lahko opravile v lepem suhem vremenu. Gre namreč za temeljito čiščenje stanovanja, ali bolje pohištva, zaves in raznih prevlek, ki ga v zimskem času ne moremo lotiti. Zimski meseci nam nele onemogočajo tako temeljito delo, ampak nam celo onemogočajo dovolj pogosto zračenje prostorov in zato se na pohištvu nabere mnogo več prahu, ki se kljub pogostemu brisanju takorekoč zaje v pohištvo, zavese in prevleke. Zato menimo, da ne bo odveč, če se malo pogovorimo, kako naj se lotimo tega napornega, hkrati pa zelo potrebnega dela.

LAKIRANO POHIŠTVO, pa naj bo temne ali svetle barve, bomo najprej temeljito očistile prahu. Nato ga bomo pomile z blago molnico, po možnosti z gobo ali mehko krpo. Ne smemo pa hkrati prati večjih površin, ker se tudi blaga mlinica zaje v barvo. Ko smo tako pohištvo pomile z milnico, ga bomo splaknile še s čisto vodo in nato posušile z mehko suho krpo. Pri tem pa moramo pripomniti, da moramo uporabljati vedno le blago mlačno vodo in tudi milo naj bo po možnosti čim boljše kakovosti. Hkrati je dobro, da gospodinja ve, da je uporaba ostre krtače zelo škodljiva.

Če je pa pohištvo zelo umazano — mislimo namreč predvsem na tista kuhinjska pohištva, ki so zaradi kurjenja s premogom ali drvmi dobila že nekako patino od dima — ga pomijemo z vodo, kateri smo dodale malo alkohola ali špirita. Po vogalih in morebitnih rezbarijah si pomagamo z mehko krtačo.

V gornjem primeru si lahko pomagamo tudi takole: Namesto omenjene zmesi nam bo pomagala voda, ki jo bomo dobili, če bomo v litru vode zavreli (pet minut vretja) 100 g pšeničnih otrobov. Med vretjem moramo otrobe stalno mešati. Nato pustimo, da se ohladе in nato vodo odcedimo skozi redko krpo. S to vodo pomijemo pohištvo, ga nato še splaknemo s čisto vodo in končno obrišemo z mehko krpo in nato še močno drgnemo, da se sveti.

Četrto sredstvo za to je tudi petrolej. Mehko krpo navlažimo v petroleju, z njo odrgnemo pohištvo, ki ga nato obrišemo še z mehko krpo in ponovno odrgnemo, da se bo svetilo. To delajmo pri odprtem oknu, da se neprijeten duh po petroleju takoj razgubi.

Kako pa bomo očistile polirano ali politirano pohištvo? Najprej bomo temeljito obrisale prah. V vogalih in po rezbarijah si bomo pomagale s primerno ščetko. Potem bomo pohištvo odrgnile s svežim presnim mlekom. Za tem bomo pohištvo ponovno drgnile s suho krpo. Drgnjenje ali poliranje naj bo v krožnih gibih. To delamo toliko časa dokler ni pohištvo popolnoma suho in se ne sveti kot novo.

Drugi način takega čiščenja je sledeč: Napravimo si zmes petroleja in vode v enakih količinah. S to tekočino drgnemo pohištvo, dokler ni popolnoma čisto, nato ga posušimo s suho krpo in nato se začne ponovno drgnjenje s suho krpo v krožnih gibih, dokler se ne sveti. Za orehovo pohištvo pa namesto petroleja rabimo starinsko olje. Postopek pa je isti.

Kako bomo očistile tiste dele pohištva, ki so prevlečeni z usnjem? To usnje najlaže očistimo s stearinskim oljem ali s posnetim mlekom. Za nebleščeče usnje je dobra tudi mešanica olja in jesiha. Ko smo tako usnje «pomile», ga bomo nato z mehko volneno krpo še dodobra obrisale. Drugo učinkovito sredstvo je tudi jajčni beljak, ki ga stepemo v gost sneg in mu dodamo žlico čistega terpentinovega olja. Nadaljnji postopek je kot prejšnji.

Stolice bomo očistile tako, da jih bodo odrgnile z limono ali z mešanico surovega mleka in mila v prahu. Nato jih bomo odrgnile še z oljem.

Preden bomo spravile pernice za prihodnjo zimo, jih bomo oprale. To bomo lahko storile takole: Perje bomo dale v visoko posodo za pranje in ga polile s toplo milnico. Milnico bomo večkrat zamenjale in perje večkrat pomešale. Nato ga bomo ožele in ga dale v mlačno čisto vodo, kjer naj ostane uro, dve. Čisto perje bomo nato zložile v staro prevleko, kjer se bo posušilo. Da se bo prej posušilo, ga bomo večkrat pomešale.

Da ne bi pri pranju šlo preveč perja v izgubo, ga lahko operemo tudi tako, da ga damo v večjo prevleko, ki jo nato namakamo v pralnem koritu ali kadi v milnici, ki naj bo precej topla. Perje moramo pogosto premešati in pretlačiti. To ponovimo večkrat in vsakokrat zamenjemo milnico. Temu seveda sledi izpiranje s čisto vodo. Nato prevleko s perjem obesimo tako, da visi na vseh štirih vogalih.

Zdaj še nekaj besed o temeljitem čiščenju poda. Mislimo tu samo na pod iz desk in ne parkete. Tak pod najprej izribamo s toplim lugom; namiljena voda in soda. Nato pod splaknemo s čisto vodo, ki smo ji dodali nekaj kapljic salmiaka. Ko bo pod suh, ga bomo še namazale z barvo za pod. Če je pod precej izrabljen, ni slabo, če ga prevlečemo 2-krat z barvo. Paziti pa moramo, da bomo dale «drugo roko» šele tedaj, ko bo prva že suha. Pri takem barvanju moramo uporabljati čopič z dolgimi resami in ga vleči v smeri desk. Isti postopek velja tudi za lošč, ki ga bomo dale potem, ko bo zadnja barva suha. Da nam bo barva in lošč dobro in dolgo držal, je dobro, da pod po barvanju in ko se je barva ali lošč dodobra posušil, večkrat pomijemo s svežo hladno vodo.

Na kaj naj pazi gospodinja da bo obed zares teknil

Ni važna le kuharska spretnost, ampak celotno vzdušje v hiši in pri mizi

Vse premalo se gospodinje zavedamo pomena in namena dnevnega obeda. Morda boste ugovarjale, saj je vseeno, kaj, kako in kje poješ, glavno da si sit, in kdo ima čas misliti še na to, kako bo pojedel, ko je že s tem dovolj dela, da znesem skupaj.

Ugovorov je mnogo, vendar vseeno to ne drži. Obed mora biti pripravljen tako, da pridejo tudi naše oči na svoj račun in obedovati moramo v miru in počasi. Dobro poznamo pregovor: «Se pes hoče imeti pri jedi svoj mir.» Da, še pes. In mi? Le malo premislimo, kako včasih zmašimo kosilo skupaj, in če nam pri tem mašenju še nekako uspe, da ima dober okus, ga pa v taki naglici pospravimo, da komaj vemo, kaj uživamo.

Na kaj naj gospodinja pazi, kadar pripravlja obed? Na jedilnik, na kalorično vrednost, na vitamine, da, na vse to mora paziti že pred kuhanjem. Ko pa je kosilo gotovo, tedaj ga je treba servirati okusno, domače. Bel prt, servieti, dvojni krožniki, da, vse to je lepo, toda za prijetno domačnost, za sposobnost obeda, da, tako rečem, pa ni potrebno. Najvažnejša je čistoča. Če posodo, ki smo jo pred kuhanjem umazali, operemo pred kosilom, če kuhinjo pometemo in pospravimo mizo, smo že veliko dosegli. V trgovinah dobimo že kar na izbiro prtov iz plastičnih snovi vseh vzorcev in barv.

Da poteka obed lepo prijetno, je zelo važno, da posede družina za mizo vsa hkrati. Da mora biti kosilo gotovo do določene ure, to je jasno. Marsikatera žena se kar ne more navaditi na točnost in tako kmalu navadi še moža in otroke, da zanemarjajo kosilo, oz. jo pustijo čakati. Kar se tiče reda in točnosti ne popuščajte prav nič. Da lahko zamudi kosilo, mora biti zares važen opravek, ki ga mora javiti ali se vsaj opravičiti. Na to obzirnost navadite moža in otroke. Sicer pa sem prepričana, da če boste znale napraviti ure obeda prijetne, bo vsakdo rad prišel domov.

K obedu prihajajmo dobre volje. Ne načenjajmo mučnih pogovorov pred kosilom in če je slaba volja tu, jo skušajmo odvreči, dati v stran, se odpočiti in umiriti. Če to res ni mogoče, potem pa prav gotovo lahko preprečimo jezo in razburjenje. Nervoza, strah, vpitje in jeza jemljejo apetit, to ni nič novega, le zapomniti si moramo in paziti, da v našem domu ne bo za vse to prostora niti časa.

Tista gospodinja, ki se je delj časa hranila v menzah in gostilnah, bo znala ceniti dobro domačo hrano in postrežbo. Res ne mislim na vsebino, toda prijetno domače okolje je res najboljši pogoj da nam hrana tekne.

Kako naj jemo? Ze olika nas uči, da ne jejmo hlastno in požrešno, temveč počasi in mirno. Vsak zalogaj dobro prežvečimo, saj je dobro prežvečena hrana že na pol prebavljena. Marsikdo ima navado, da hrano preveč požrešno in prehitro zmeče vase. Vsako preoblaganje želodca pa je škodljivo in marsikdo to pozneje obžaluje. Jejmo tedaj le toliko, kolikor resnično potrebujemo.

Glede vrstnega reda jedi se ne bom spuščala v podrobnosti. To določa jedilnik, često pa običaj. Navadno serviramo juho naprej, ker vzbuja tek. Tu poudarjam le, da se ne smemo zadovoljiti s tem, da otrok poje juho s kosom kruha in s tem bi bilo njegovo kosilo opravljeno. Nikakor, če je otrok tega že sit, tedaj mu pač ne bomo dali poleg juhe kruha, ali vsaj zelo malo. Trenutno je sicer sit, vendar pa ne zadošča potrebam telesa, ki zahteva poleg juhe in kruha še sočivje in meso.

L. K.

Iz lahke bombažaste barvaste tkanine si bomo z lahkoto urezale in ukrojile gornjo oblekco, ki jo bomo nosile, čim nam bo vreme dopustilo, da odložimo površnike

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

ZAHTEVA OBČINSKEGA SVETOVALCA BATTIJA

Širjenje strupenih plinov v oddelku za rayon škoduje prebivalstvu Podgore, zlasti pa trtam

Občinski svet naj doseže od ravnateljstva, da sprejme tehnične in higienske ukrepe

Svetovalec KPI Batti je poslal županu interpelacijo v zvezi z nesrečami in nehigienskimi razmerami, ki vladajo v novem oddelku podgorske tekstilne tovarne za izdelovanje rayona.

Svetovalca je k predložitvi interpelacije privedlo dejstvo, da so se številni prebivalci iz Podgore obrnili do njega zaradi nezdravih delovnih pogojev v tovarni. Zaradi tega naj bi se na eni izmed prihodnjih občinskih sej razpravljalo o interpelaciji, ki v začetku ugotavlja, da so se od samega začetka delovanja novega oddelka pripetile številne nesreče. Izhlapevanja strupenih plinov ne občutijo samo delavci v oddelku, ampak tudi prebivalstvo v vasi, ki se pritožuje, da je zrak slab, povzroča obolenja v grlu ter slabi vid. Prebivalstvo tudi ugotavlja, da v takih pogojih razne kulture ne morejo uspevati, zlasti pa ne trta.

Občinski svet naj pooblasti odbor zahtevati od ravnateljstva predilnice, da podvzame tehnične in zdravstvene ukrepe, da se obvaruje zdravje meščanov in varnost njihovega imetja.

Na izletu v Jugoslavijo sta se hudo poškodovala

31-letni mizar Milenko Peteani iz Gabrij in 25-letni mehanik Giovanni Bernardis iz Rojc št. 8 sta se včeraj popoldne peljala v Jugoslavijo z motorjem «Benelli 500», ki ga je vozil Bernardis. Verjetno se jima je zaradi mokre ceste na nekem ovinku v Solkanu zdrsnilo in sta se prevrnila ter se hudo poškodovala. Z rešilnim avtom Rdečega križa iz Solkana so ju odpeljali v goriško bolnišnico Brigata Pavia. Tu so Peteaniju ugotovili verjeten zlom tilnika, zlom levega ramena in rane na glavi; Bernardisu pa so ugotovili verjeten zlom tilnika, možganski pretres in druge poškodbe. Oba so pridržali na opazovanju.

Na prizivni razpravi oprostitev

5. oktobra lani je goriško sodišče obsodilo na 20 dni zapora, 12.000 lir globe in 10 tisoč lir stroškov civilni stranki 63-letnega Celesta Arnostija iz Vittoria Veneta, bivajočega v Gorici, Riva Corno 4. Obsojen je bil zaradi slabega ravnanja z družino, za kar ga je 15. decembra 1954 sodnim oblastem prijavila njegova žena Rosa. V obtožnici je bilo navedeno, da mož zanemarja družino in da ne skrbi zanjo; poleg tega pa je žena poudarjala, da je mož, ko je zvedel, da je ona dobila odobreno pokojnino po sinu Mariu, ki je padel v vojni, zahteval polovico vsote, kar je tudi dobil.

Proti obsodbi je Arnosti vložil priziv, češ da je bolan in brez dela ter da sploh nima možnosti, da bi preživljal in skrbel za ženo in otroke. Sodišče je priziv sprejelo in oprostilo Arnostija, ker dejanje ni kaznivo.

PROSLAVA 25. APRILA V GORICI IN V VIDMU

Županstvo je položilo venec na grobove padlih partizanov

V Vidmu skupna proslava ANPI in APO v občinski palači

Včeraj je tudi naše mesto praznovalo državni praznik osvoboditve, kot ga je praznovala vsa Italija. Županstvo je sklenilo položiti vence na grobove padlih partizanov, ki so pokopani na glavnem pokopališču, na spomenik na Spominskem trgu ter k spominski plošči, ki so jo za desetletnico namestili na trgu pred postajo, ki so ga na zahtevo demokratične javnosti občinske oblasti preimenovale v Trg mučenikov za svobodo Italije.

V Vidmu sta partizanski organizaciji ANPI in APO priredili skupno proslavo praznika osvoboditve, ki je bila v občinski palači. Položili so tudi venec na spomenik padlim na Trgu svobode. Proslave se je udeležilo veliko število oseb, prapora občine Videm in Osopo, oddelek vojaštva, pokrajinski predstavniki oblasti, predstavniki antifašističnih borcev. Popoldne je bila kolesarska dirka za «veliko nagrado furlanskega odporniškega gibanja», za katero sta ANPI in APO darovali zlato odlikovanje.

Razdeljevanje paketov ECA

Na sedežu ECA v Ul. Baiamonti so danes pričeli razdeljevati pakete z živili, ki jih bodo prejeli občinski reveži. Vsak paket bo vseboval: 1 l olja, 3 kg testenin, 2 kg riža, 2 kg pšenične moke ter 2 kg fižola.

Razdeljevanje je danes in jutri od 8.30 do 12. in od 16. do 18. ure ter v soboto od 8.30 do 12.30.

Preveč sta „ga" popila zato so ju aretirali

V gostilno «Al Cacciatore» v Ul. Garibaldi sta pred dnevi vstopila zakonca Cernigoi, in sicer 44-letni Alfred ter njegova 42-letna žena Jolanda iz Ul. Diaz 12. Ceravno sta «ga» imela že oba dovolj, sta vendar zahtevala od natakarja, naj jima prinese vina. Ker jima ga ni hotel prinesti, sta se začela kregati. Kričanje je privabilo v lokal mestnega stražnika, ki je slučajno šel mimo. Ta je na lep način skušal prepričati zakonca, da «ga» mata že kar dovolj in naj odideta; vse to pa je zadelo ob gluha ušesa. Stražnik je bil prisiljen poklicati agente javne varnosti. Tudi ti niso z lepimi besedami nič opravili in so pijana zakonca aretirali ter ju odpeljali na kvesturo. Pri izpraševanju sta se upirala vsakemu odgovoru. Kvestura ju je prijavila sodnim oblastem zaradi pijanosti, kletvin in zanikanja izpovedi osebnih podatkov.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna D'Udine. Ulica Rabatta 18 - tel. 21-24.

KINO

CORSO. 16.00: «Perverzneži» v barvah, S. Granger in J. Simon.

VERDI. 16.00: «Nori nečak», B. Martin.

VITTORIA. 17.00: «Detektiv kriminalne sekcije», R. Kameron.

CENTRALE. 16.00: «Najdenka iz Milana», V. Serato.

MODERNO. 16.00: «Bizonov pohod», P. Lawford in R. Green.

ODGOVOR GORIŠKE FEDERACIJE PSDI KRŠČANSKI DEMOKRACIJI

PSDI pristanka KD na razpravo o dnevu volitev ni nikoli prejela

Krščanska demokracija skuša ribariti v kalnem

Na seji mestnega občinskega sveta od 18. aprila je svetovalec PSDI prof. Zucalli v svoji interpelaciji županu prikazal poziv PSDI, da bi se predstavniki obeh strani sestali in se porazgovorili o dnevu volitev.

Krščanska demokracija priznava, da je prejela od PSDI pismo, v katerem goriška federacija predlaga izmenjavo misli, vendar pa pripominja, da je KD pismeno sporočila, da so njeni voditelji bili pripravljeni sestati se 20. decembra 1955 na sedežu KD v Gorici.

Goriška federacija PSDI odgovora KD ni nikoli prejela, zaradi tega je prof. Zucalli na občinski seji povsem upravičeno izjavil, da je KD odklonila razpravo o določitvi dneva za izvedbo volitev.

PSDI je te dni objavilo tudi sporočilo, ki je nekak odgovor na stališče, ki ga je zavzela KD po Zucallijevih izjavah. V njem pravi, da goriška federacija pisma KD, ki je določal dan sestanka, ni nikoli prejela.

Federacija si ne ve razložiti, kako se je to zgodilo. Ker doslej še ni bilo nič sklenjenega v zvezi z volitvami, se pričakuje, da KD skliče pokrajinske tajnike strank, kot je bilo sporočeno na seji mestnega sveta, da se prouči nujnost, da se volitve izvedejo prej, kot je napovedano.

Seja predstavnikov ATA in občine

Goriško županstvo sporoča, da bo jutri 27. t. m. ob 10. uri na občini seja za proučevanje prošnje avtobusnega podjetja ATA, za podaljšanje dveh avtobusnih prog, in sicer: 1. proga Gorica - Ločnik — podaljšanje proge do zaselka San Roc di Luzzinis; 2. proga Gorica - Pevma — podaljšanje proge do Bele rjuhe na Oslavju.

Danes seja ožjega odbora

Danes zvečer ob 18. uri se bo sestal občinski ožji odbor. Na dnevnem redu so razna vprašanja administrativnega značaja.

ŠPORTNI DNEVNIK

NEPRIČAKOVANA, A ZASLUŽENA ZMAGA PRED 100.000 GLEDALCI

ITALIJA-BRAZILIJA 3:0

Brazilska enajstorica razočarala s sicer tehnično, a neučinkovito igro - Med italijanskimi igralci najboljši krilec Chiappella ter napadalca Virgili in Carapellese

MILANO, 25. — Na stadionu San Siro pred skoraj 100 tisoč gledalci je danes italijanska nogometna reprezentanca nepričakovano, z zasluženo premagala reprezentanco Brazilije z rezultatom 3:0.

Holandskemu sodniku Hornu sta se moštvi predstavili v naslednjih postavah:

ITALIJA: Viola, Magnini, Cervato; Chiappella, Bernasconi, Segato; Boniperti, Gratton Virgili, Montuori, Carapellese.

BRAZILIJA: Gilmar, De Sordi, Nilton Santos, Djalma Santos, Zozimo, Dequinha, Paulinho, Walter, Gino, Didi, Escurinho.

V drugem polčasu je namesto Gina igral Larry. V Brazilskem moštvu je Djalma Santos s številko 4 igral praktično kot branilec-krilo, De Sordi s številko 2 pa kot srednji krilec.

Ce trdimo, da je bila zmaga italijanske reprezentance nepričakovana, potem mislimo predvsem na dejstvo, da je brazilska enajstorica po vsem tem kar se je o njej govorilo in pisalo, bila favorit tega srečanja. Toda 100.000-glava množica je bila kljub zadovoljstvu zaradi zmage svojega moštva, upravičeno razočarana nad igro brazilskih nogometašev, ki so na trenutke sicer blesteli s svojo dovršeno tehniko, a kot celota popolnoma odpovedali. Prikazali so tipično južnoameriško igro stare šole, nasičeno z individualnimi virtuozizmi in kratkimi pasovi naprej in nazaj, a so bili pri tem pretežno zelo netočni in presenetljivo počasni. Kar jim je uspelo z muko zgraditi na sredini igrišča, to so pred golom upropastili z neverjetno konfuzijo, v kateri so jim italijanski branilci redno odvzemali žogo. Na vrata praktično sploh niso streljali, a od redkih strelov, ki jih je moral Viola ubraniti sta bila nevarna morda le dva.

Skratka velja ugotovitev, da sedanja brazilska reprezentanca ni na višini prejšnjih, ki sta na obeh zadnjih svetovnih prvenstvih igrali tako vidno vlogo. Morda bo tudi res, da je sedanja turneja igralce že nekoliko utrudila in da jim tudi razmočen teren ni odgovarjal. Toda predvsem je res, da s takim sistemom, kot ga igrajo danes v Evropi, kjer se vse bolj uspešno prakticira moderna igra na dolge pasove in nagle prodore, ne morejo zmagovati. Najlepši dokaz za to je bila ravno današnja tekma, katero je italijanska reprezentanca, kljub temu, da je igrala kot celota zelo povprečno, razmeroma lahko odločila v svojo korist. Italijanskemu moštvu je prinesel zmago smisel za praktičnost in pa odločnejši start. O kakšni njegovi teritorialni premoči sicer ni mogoče govoriti, kar je bila njegova igra grajena bolj na napakah Brazilijancev kot pa na lastni koncepciji. Zato tudi doseženi goli niso odraz neke premoči, temveč predvsem odgovarjajoči rezultat taktičnih napak gostov, saj je njih obramba direktno odgovorna vsaj za dva gola, od katerih je bil eden klasičen avtogol. Kljub temu pa zaslužijo italijanski igralci za svojo borbenost in srčnost vse priznanje. Od vseh so izstopili Chiappella v krilski vrsti ter Virgili in Carappellese v napadu, ki sta bila vedno nevarna. Dokaj uspešen je bil centerhalf Bernasconi ter oba branilca. V napadu je bil v začetku precej slab Montuori, ki pa se je pozneje popravil, medtem ko sta imela Boniperti in Gratton izrazito slab dan.

Po odigranju himen in izvršenem žrebu, ki je dal Italijanom začetni udarec, so ti prešli takoj v napad in že v prvih dveh minutah dosegli dva kota, ki sta ostala neizkoriščena. Prvi protinapad so Brazilijanci izvedli okrog 10', ko je dolg Paulinhov predložek Bernasconi prisebno podaljšal do Viole. V 12' je De Sordi povzročil tretji kot za Italijo, a že hip nato so gostje spet nevarno v protinapadu. Esculinho je prodrl po levem krilu, preigral Magninija in centriral polvisoko pred gol, kjer je Gino v obratu ostro streljal na vrata, toda preko prečke. Čeprav so Brazilijanci nekoliko v premoči, zapravijo Italijani sedaj prvo zrelo priložnost za gol. Carapellese je v solo akciji preigral obrambo in podal prostemu Virgiliju. Ta je žogo prizemno ostro podal pred vrata Grattonu, ki pa je v teku le slabo streljal tako, da je žogo odbil branilec gostov.

V 14' pride Italija v vodstvo. Akcija se razvije po desni strani in Gratton pošlje polvisoko žogo Virgiliju. Predložek je sicer nekoliko dolg, a Virgiliju kljub temu uspe, da žogi s konico čevlja spremeni smer in jo pošlje mimo Gilmarja v mrežo. Italijani so poslej še nekaj časa v ofenzivi, ki pa se kmalu unese in v 17' imajo spet Brazilijanci besedo, toda Viola reši pred Escurinhom. V 18' strelja Zozimo kazenski strel proti Italiji mimo droga.

V naslednjih minutah je igra dvakrat prekinjena zaradi poškodb Zozima in De Sordija, vendar brez posledic za oba igralca. Kmalu nato izvedejo Italijani lep napad s kombinacijo Virgili-Montuori-Virgili, toda zaključni strel slednjega gre mimo vse dolžine nezavarovanih vrat, ne da bi se kdo dotaknil žoge. Že minuto kasneje so v protinapadu gostje in Magnini mora rešiti v kot. Izvede ga Escurinho, toda Gino žogo visoko dvigne in Viola jo z lahkoto ujame. Brazilijanci sedaj pogosteje napadajo, čeprav ne posebno nevarno. V 27' zaustavi Chiappella žoko komaj meter izven kazenskega prostora in strel je Paulinho preko živega zida poslal v paraboli čez vrata.

V naslednjih minutah so zopet gostje v ofenzivi, toda obramba je vedno na mestu. V 37', 39' in 41' so nevarni Italijani z Virgilijem, ki pa je v 42' poškodovan zaradi strela v želodec. Zadnje minute pred koncem polčasa pripadajo spet gostom, ki v 43' in 44' streljajo mimo vrat.

V drugem polčasu igrajo Italijani v nespremenjeni postavi, Brazilijanci pa Gina zamenjajo z Larryjem. Prvi napad izvedejo že v 1' gostje preko Paulinha, toda njegov slabotni strel Viola prestreže. V protinapadu Virgili centrira, Žoga preide Gilmarja, toda Santos reši pred Chiappello. V 6' zmeda pred italijanskim golom. Viola gre iz vrat, da bi prestregel Escurinhov strel, toda Bernasconi pošlje žogo tik mimo droga v kot, ki ostane neizkoriščen. Naslednje minute pripadajo gostom, katerih akcije pa so premalo odločne posebno v zaključnih fazah. Toda kljub temu v 18' Italijani podvojijo rezultat. Na sredini igrišča Gratton odvzame žogo nasprotniku in jo pošlje Montuoriju na desno stran, ta pa jo počasi podaljša Virgiliju. Na žogo skoči tudi De Sordi, ki pa okleva in da Virgiliju možnost, da uide in s kakih 8 m ostro strelja. Žoga se od notranjega roba droga odbije v mrežo.

Iniciativa Brazilijancev je po tem nepričakovanem golu splahnela in Italijanom uspe igro uravnovesiti. Po izmeničnih napadih pride v 31' do zmede pred vrati gostov, iz katere so rodi kot za Italijo. Žoga pride do Montuorija, ki jo podaljša do Bonipertija na centru. Ta nekaj časa okleva nato jo vrne Grattonu na desno krilo, ki brez oklevanja strelja proti vratom. Žoga bi prav gotovo šla v gol-avt, da jo ni De Sordi poslal naravnost v lastno mrežo mimo presenečenega Gilmarja.

Medtem je začelo močno deževati in teren je postal še težji za igro, posebno za goste, ki kljub hudi pasivi še vedno poskušajo z napadi. Posebno aktiven je Walter, ki je sploh najbolj aktiven v napadalni vrsti gostov. V 40' bi Brazilijanci kmalu prišli do častnega gola. Viola hoče uloviti dolg Paulinhov center, toda žoga se mu izmuzne iz rok in pride do Larryja, ki jo pošlje v prazna vrata. V zadnjem hipu pa se znajde na gol črti Bernasconi, ki odstrani nevarnost. Zadnje minute pripadajo gostom, ki skušajo zaman doseči vsaj častni gol.

TASSINARI ZMAGAL V ZADNJI ETAPI MONTECATINI - BOLOGNA

MAOGGI KONČNI ZMAGOVALEC motorne krožne dirke po Italiji

Najboljša povprečna brzina 99.792 km na uro - Med dirko je odstopilo 156 dirkačev - Motorji Ducati najbolj uspešni

BOLOGNA, 25. — Z osmo etapo Montecatini - Bologna se je danes zaključila motorna krožna dirka po Italiji, katere končni zmagovalec je postal Giuliano Maoggi z motorjem «Ducati» 125 ccm v času 25 ur 53'22" in s povprečno hitrostjo 99.792 km.

Vrstni red na cilju današnje 159 km dolge etape, v kateri je dosegel najboljši čas Tassinari s športnim motorjem Morini 175 ccm, je za posamezne kategorije naslednji:

Serijski motorji: Kat. 75 ccm Mariani (Capriolo) 1.52'52" - 84.524 km, Kat. 100 ccm Zin (Laverda) 1.47' - 89.151 km. Kat. 125 ccm Rosati (Rumi) 1.57'01" - 81.519 km, Kat. 175 ccm Olivato (Bianchi) 1.41'49" - 93.682 km.

Sportni motorji: Kat. 75 ccm Zito (Ceccato) 1.48'57" - 87.561 km, Kat. 100 ccm Gandossi (Ducati) 1.41'16" - 94.191 km, Kat. 125 ccm Maoggi, (Ducati) 1.39'17" - 95.606 km, Kat. 175 ccm Tassinari (Morini) 1.35' 55" - 99.454 km.

Končni zmagovalci v posameznih kategorijah so:

Serijski motorji: Kat. 75 ccm Jacopini (Laverda) 29'12' - 85.593 km, Kat. 100 ccm Marchi (Laverda) 27.53'31" - 92.531. Kat. 125 ccm Rosati (Rumi) 29.01' - 87.060 km. Kat. 175 ccm Perfetti (Bianchi) 26.06'24" - 98.850 km.

Sportni motorji: Kat. 75 ccm Ghiro (Ceccato) 28.48'01" : 89.615 km, Kat. 100 ccm Gandossi (Ducati) 26.17'14" - 98.184 km, Kat. 125 ccm Maoggi (Ducati) 25.53'22" - 99.792 km, Kat. 175 ccm Tassinari (Morini) 26.02'16" - 99.127 km.

Današnja etapa je potekla v znamenju dramatičnih naporov Tassinarija, da bi dohitel vodečega Maoggija, toda ta se je uspešno branil in v svoji kategoriji celo zmagal. Tassinari je sicer res dosegel v današnji etapi najboljši čas in največjo brzino, toda Maoggija je prehitel samo za 3'52", kar pa mu seveda ni zadostovalo za zmago in niti za osvojitev drugega mesta, na katero se je plasiral drugi vozač motorja Ducati 125 ccm Maranghi, ki je za zmagovalcem zaostal za 4'38". Tassinarija je tudi danes spremljala smola, saj je 3 km pred ciljem padel in pri tem izgubil dragoceni čas, ki pa bi mu verjetno kljub temu ne zadoščal za končno zmago.

V celoti so motorji znamke Ducati dosegli na tej dirki največji uspeh, saj so osvojili devet od deset prvin mest v končni absolutni klasifikaciji: štiri s kategorijo 125 ccm in pet s kategorijo 100 ccm.

Motor znamke Bianchi je dosegel absolutno zmago v kategorijah 175 ccm z Olivatom in Perfettijem, medtem ko se je znamka Morini morala zadovoljiti z eno samo absolutno zmago, katero ji je prinesel Tassinari. V serijski skupini kat. 100 ccm je dominirala znamka Laverda, dve zmagi v kat. 125 ccm pa je dogla znamka Rumi. V najmanjši kategoriji športnih motorjev se je uveljavila znamka Ceccato.

Od 257 dirkačev, ki so startali na prvi etapi, jih je prišlo na cilj le 101, kar dokazuje, da je bila dirka izredno naporna tudi za najbolj preizkušene in drzne vozače.

Umek in Terconi zmagovalca maratona Milje-Trst

Včeraj dopoldne je bila na progi Milje - Trst tradicionalna tekma v hitri hoji, rezervirana za veterane. Tekmovalo je 14 konkurentov. Prvi je ob 9.25 startal Just Semole, ob 9.35 pa glavni favorit Just Umek in 2 minuti za njim njegov najresnejši tekmec Armando Terconi. Po treh kilometrih je Umek v lahkotnem in prožnem koraku že prehitel Ercolanija, Reglio in druge, medtem ko je njegova začetka prednost pred Terconijem ostala ista. Pri 8. km se je Terconi približal Umeku na 30", toda slednji je zopet povečal tempo. Na čelu je tako ostal samo še Grabar, katerega pa je pri stadionu dohitel najprej Umek in nato še Terconi, vendar je obdržal tretje mesto. Na Trgu Perugino, kjer je bil cilj, je tekmovalce pričakala velika množica športnikov, ki so toplo pozdravili predvsem Umeka in Terconija, ki sta prišla na cilj v istem času. 10.500 m dolgo progo sta prehodila v času 54'00" s povprečno hitrostjo 11.666 km na uro. Vrstni red ostalih: 3. Grabar, 4. Radivo, 5. Pacor Silvio, 6. Bellemo Renato, 7. Kert Franc, 8. Semole Mario, 9. Rovatti Antonio, 10. Reglia Marco, 11. Ercolani Carlo, 12. Rissolo Salvatore, 13. Rovatti Luigi, 14. Kavčič Just.

KRIVONOSOV V MOSKVI

Nov svetovni rekord v metu kladiva

MOSKVA, 25. — Agencija TASS sporoča, da je sovjetski atlet Mihael Krivonosov vrgel kladivo 65.85 m daleč in s tem izboljšal svoj lastni svetovni rekord, ki je doslej znašal 64.33 m.

* * *

VERONA, 25. — Na današnjem lahkoatletskem mitingu je Consolini vrgel disk 56.85 m daleč, kar je le malo manj od evropskega rekorda.

KOSARKA

ČSR-Italija 88:49

PRAGA, 25. — Češkoslovaška ženska košarkarska reprezentanca je danes premagala reprezentanco Italije z 88 proti 49.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

PRED NEDELJSKIM SREČANJEM Z MADŽARI

Štirje novi kandidati za A reprezentanco FLRJ

V poštev pridejo Mujič, Veselinović, Herceg in Krstič II. • Spremembe tudi v B reprezentanci

BEOGRAD, 25. — Kot je bilo pričakovati, se je po nepričakovanem porazu z Romunijo zvezni kapetan Tirnanič odločil za nekatere spremembe v A in B reprezentanci, ki bosta v nedeljo nastopili proti Madžarski A v Budimpešti in proti Madžarski B v Sarajevu. Na kolektivni trening A reprezentantov v Novi Sad so bili pozvani naslednji igralci: Beara, Krivokuća, Belin, Herceg, Crnković, Horvat, Boškov, Krstić II., Mitić, Mihajlović, Ognjanov, Vukas, Zebec, Mujic, Milutinović in Veselinović.

Novi so torej Herceg, Krstić II., Mujić in Veselinović, ki so bili preteklo nedeljo med najboljšimi v B reprezentanci, ki je porazila Bolgare. Očitno je, da bi moral Herceg zamenjati enega izmed branilcev, Krstič enega od dveh stranskih halfov, Mujić in Veselinović pa bi morala pomladiti napad, v katerem z gotovostjo ne bo mogel igrati poškodovani Bobek. Herceg bi eventualno lahko igral tudi na levem krilu. Danes bodo imeli reprezentanti trening tekmo z moštvom Vojvodine.

Za B reprezentanco, ki se pripravlja v Sarajevu, so bili pozvani naslednji igralci: Radenković, Maček, Biogradlić, Šijaković, Stipič, Šantek, Spajić, Pajević, Radiljević, Lipošinović, Rajkov, Toplak, Antić, Pasic, Jocić, Lovrič.

Iz A moštva so prešli v B moštvo Rajkov, Spajić, Antić in Maček, na novo pa sta bila poklicana med kandidate Lovrič in Jocić. Danes bodo B reprezentanti odigrali trening tekmo proti moštvu Sarajeva.

Obe reprezentanci bosta dokončno sestavljeni v četrtek.

* * *

V I. conski slovensko-hrvaški ligi so bili preteklo nedeljo doseženi naslednji rezultati: Odred - Reka 2:1, Branik - Šibenik 2:0, Trešnjevka - Metalac 2:5, Lokomotiva - Segesta 4:1, Karlovac - Ljubljana 1:1. Slovenske enajstorice so bile torej zelo uspešne, saj so iz treh tekem potegnile kar 5 točk. Lestvica je po 17. kolu naslednja:

Lokomotiva	17	12	4	1	47:17	28
Šibenik	17	10	5	2	36:18	25
Split	18	9	3	6	40:20	21
Odred	17	9	2	6	33:28	20
Rijeka	17	9	1	7	34:24	19
Branik	17	7	4	6	35:33	18
Ljubljana	17	6	4	7	25:30	16
Trešnjevka	18	5	5	8	29:33	15
Karlovac	17	3	7	7	19:24	13
Metalac	17	5	3	9	25:34	13
Segesta	17	4	5	8	23:37	13
N. Gorica	17	2	1	14	17:65	5

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 26. t. m. ob 18. uri Atlantis film:
HLEVAR IN NADVOJVODINJA
Igrajo: Robert Young, Helen Gilbert

Kino na Općinah

predvaja danes 26. t. m. z začetkom ob 18. uri MGM film:

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Tretja knjiga)

Romantika in platonika sredi vojne

63. Tretje poglavje: Trst sredi vojne - Prva ljubezen - Zgodba o Šakalu

Mnogi resni opazovalci menijo, da je zaljubljenost neko psihopatoidno stanje in sam Platon imenuje zaljubljenost neke vrste blaznost, kajpada vzvišeno blaznost. Ko sem velko let pozneje prebiral Platonovega «Fedra» (Phaïdros) in njegovo «Gostijo» (Symposion), sem s strmenjem in z najvišjim občudovanjem opazil, kako je veliki grški filozof dva tisoč in tri sto let pred našim štetjem v velikih prispodobah točno prikazal psihično stanje take zaljubljenosti.

Iz «Fedra»:

«Reklo se bo: ne govori prav oni, ki bi rekel tistemu, ki ljubi, da bi on dal prednost nekomu, ki ne ljubi, češ, prvi je v stanju blaznosti, medtem ko je drugi pri pameti. In res, če bi se mogla blaznost brez nadaljnjega smatrati za zlo, bi bilo to prav povedano; toda prav najvišje dobrine nam prihajajo potem blaznosti, ki nam jo poklanjajo bogovi kot božanski dar...»

Nato nam Platon (skozi Sokratova usta) prikaže mit oziroma prispodobo duše, ki da je podobna zapregi, ki jo peljeta dva konja in ki jo usmerja voznik. Nato pravi:

«In od teh dveh konj recimo torej, da je eden dober, drugi ne. Kakšne so vrline dobrega konja in kakšna je zloba hudobnega, naj bo zdaj povedano. Torej: eden od teh konj, in sicer oni, ki je bolje grajen, ima pravilno in vitko obliko, tilnik mu je pokončen, nozdrvi so mu divje, griva bela, oko črno; zaljubljen je v čast, toda sramežljivo in vzdržno, prijatelj je resnice, ne potrebuje biča in se dà brez nadaljnjega voditi po glasu in po razumu; drugi od obeh konj je krevljast in čokat, ima nesorazmerne in nepravilne oblike, kratek tilnik, nos mu je potlačen, griva črna, oko svetlikasto in s krvjo podpluto; prijatelj je nezmernosti in laži, ušesa so mu dlakasta, gluh je in nerad sledi brzdi in biču. Ko vzplamti zdaj voznik ob pogledu na ljubljeno oko in je ves prevzet v duši od tega občutja ter se čuti v svoji notranjosti prebodenega z bodicami neodoljivega poželenja, sledi konj, ki mu je navadno pokoren, tudi zdaj kakor zmeraj moči sramu in se zoperstavi, da bi se spravil nad ljubljeno osebo; drugi (konj) pa ne čuti več niti brzde niti biča, marveč se z enim samim skokom požene naprej in, zadajajoč vse muke i svojemu tovarišu i vozniku, ju prisili, da se približata dečku (v Platonovi dobi se je v Grčiji zaljubljenost obračala navadno k dečkom ali vsaj o taki se je govorilo; za zaljubljenost kot psihični pojav je njen objekt irelevanten) in mu začneta govoriti o užitkih Afrodite.*) Ona dva se najprej zoperstavljata in zgražata, ker čutita, da je to, k čemer sta prisiljena, nekaj razuzdanega in nasprotujočega vsem (etičnim) pravilom; končno ni več mogoče zaustaviti zla in oba (svetli konj in voznik) se zganeta, se pustita vleči, odnehata in pristaneta storiti to, kar se od njiju zahteva. Zdaj torej se (dečku) približata; zdaj jima zažari v očeh slepeči privid njune ljubezni...»

Toda tedaj, pravi Platon dalje, zagleda voznik v duhu lepoto, ki jo je nekoč že gledal, in se vrže nazaj in potegne oba konja za seboj. Dobri takoj in sam odjenja, medtem ko se hudobni zoperstavlja in preklinja oba, ki sta prelomila, kot misli, svojo obljubo. Spet se črni požene naprej in skuša oba spet potegniti k ljubljenemu dečku. Toda voznik že ima zdaj v oblasti, strga črno žival nazaj, tako da ima od brzde čeljusti krvave. Boj še nekaj časa divja sem in tja, dokler končno ne nadvladata voznik in sveti konj. Zdaj se duša lahko približa ljubljenemu obrazu in hodi za njim. Toda črni žrebec že samo ob pogledu na lepi obraz umira od strahu.

*) Afrodita je bila Grkom, kot Venera Rimljanom, boginja ljubezni ter je predstavljala simbol čutne ljubezni.

14.

Večina ljudi svojo resnično pravo prvo ljubezen v poznejših letih zataji ali se ji pa vzvišeno smeje, češ, kako smo bili takrat neumni. (Kretschmer pravi, da je v puberteti malone vsak človek genialen; večji del ljudi se potem, kot pravi veliki nemški karakterolog, nekako poidioti ter se svojim mladostnim sanjam, ljubeznim in fantazijam posmehuje). Tudi avtorjev je malo, ki bi vsaj v prispodobi ali transpoziciji obdelovali resnično prvo ljubezen. Takih, ki so o tej resnično in neposredno pisali, je komaj za prste obeh rok. In vendar je taka izkušnja vredna, da se zabeleži in ohrani. Ko jo otrok doživlja, še ni zrel, da bi tako izkušnjo pregledal, a kam-li, da bi imel besedo tako v oblasti, da bi jo znal avtentično izraziti. Prešeren pravi v znanem sonetu, da je Julijo srečal, ko mu je bilo triintrideset let. Bila je to velika, verjetno njegova največja ljubezen, toda za gotovo ne prva. Kako je doživel in doživljal prvo ljubezen, tega nam ni povedal. Redki so pesniki, ki bi bili tako zgodaj razviti, da bi zmogli dati v liričnem izlivu svoja prva občutja ljubezni; med takimi je morda Goethe.

Prav zaradi tega, ker večina ljudi in zlasti moških tako skrbno čuva in prikriva taka svoja prva občutja, je dostop do njih tako redek in težak. Človek se mora resnično zateči za dva tisoč tri sto let nazaj k Platonovim prispodobam, če hoče dobiti odgovarjajoči izraz in dokument o takih čustvih, kajti pozneje sta rja in patina civilizacije prekrila neposredno svežost doživetja s konvencionalno lažjo in z družabnim samoslepilom. Deček pa, ki bi bil lahko iskren, se navadno nima komu razodeti.

Povedal sem, kako sem ta svoja prva in tako siljovita čustva prikrival celo pred dečkom, ki mi je bil tako blizu, kakor mi je bil moj prijatelj Ivan. Zdaj je že nekaj let mrtev in njegova sestra Zina mi je pred nekaj dnevi zaupala, da je tudi on prikrival pred mano podobno skrivnost. In tudi njej bi se ne bil izdal in nikomur na svetu, če bi ne bil govoril sredi vročičnih fantazij.

Omenil sem bil njegovo nezgodo, ko ga je bil na izletu z mano ugriznil pes za stegno in se je moral potem daljši čas zdraviti. Moj prijatelj je imel v teh pogledih nasploh precejšnjo smolo. Ko se je nekoč podil bos po visoki travi, je skočil na črepinjo steklenice in si pri tem strahovito razmesaril nogo. Zaradi rane je dobil hudo vročico, zacel je fantazirati in pri tem omenjal Mašenko, kakor da bi jo imel pred sabo.

«Pojdi proč, pojdi proč,» ji je klical. «Pojdi k Mirku, k njemu pojdi, nočem te več videti.»

Zdaj šele mi je postalo jasno to, česar nisem mogel napisati v teh spominih, ko sem pisal o Ivanu, ker te podrobnosti nisem vedel. Zakaj sva se bila z Ivanom odtujila in je nehal zahajati k nam. Zina mi je povedala, da ni Ivan zahajal v Košano v prvi razred, marveč k Svetemu Ivanu, kjer je imel Grmeka za učitelja. Takrat je kot otrok pripovedoval doma, kako vsako jutro čaka neko deklico, Mašenko, ki je bila razred pred njim, po pouku in kako hodita potem, držeč se za roko, skupaj domov. Naslednje leto je prešel v osnovno šolo na Akvedotu in se z Mašenko nista več srečavala. Pač pa je zahajal v bližino našega doma in tu sva se spoznala, kakor sem bil popisal. Postala sva si najožja prijatelja in, kot se spominjam, se mi še sanjalo ni, da bi bil zahajal k nam še zaradi nekoga drugega razen zaradi mene. Pripovedoval sem, kako smo hodili včasih roko v roki zvečer po vrtu, on z Mašenko, jaz z Zino.

(Nadaljevanje sledi)